

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSEI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **YANUSZKÓ SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Hühó.

Budapest, április 8.

(v.) Ellenzékünknek — az isten soká eltesse — kedves fegyvere a zárt ülés. Ha baj van a parlamentben, zárt ülést kérnek. Ha nincsen baj, de akarnak bajt csinálni, akkor meg éppen követelik a zárt ülést. Mikor a karzatot kivézenylik a tereméből a terem-biztosok, rendszerint kész a szenzáció: a publikum valami rendkívülit sejt s a zárt ajtók mögött tanácskozó parlament gondolata csalahatatlannal megbizsergeteli a kövélemény idegeit. Ezekre a tapasztalásokra támaszkodva, ma is zárt ülést követelt az ellenzék. Nem szeliden kérte, hanem lármásan követelte. Tehát nem volt baj. Csak akartak bajt csinálni. De a parlamenti harc e nagy ágyuja körül hiába csóváltgatták a kanócot. A nagy ágyu — ritka eset, ugyebár? — makacsul csütörtököt mondott, mintha csak szerény pisztoly lett volna.

A konverzió volt napirenden, az ellenzék pedig látni akarta a Ház asztalán a kormány-nak a pénzcsoporttal kötött szerződését. Lukács László pénzügyminiszter okosan, helyesen, meggyőződen mutatta ki, hogy e kivánság teljesítése lehetetlen is, felesleges is. Lehetetlen, mert a szerződés egyik pontja világosan kiköli, hogy az egyezményt a mivelet lebonyolítása előtt — a mivelet sikere érdekében — nyilvánosságra hozni nem szabad. És felesleges, mert a szerződés tartalmának egész lényegét a kormány a pénzügyi bizottságban s a törvényjavaslat megokolásában, a pénzügyi bizottság előadója pedig tegnapi beszédében amugy is ösmertette. Titokban csupán az átvételi árfolyam maradt. Ezt pedig idő előtt örültség lenne publikálni. Mert a kurzusnak idő előtt való

pontos ismerete füt-fát rászabadítana az árfolyam-spekulációra, ami az egy milliárdnyi magyar érték sikeres konvertálásának eredményét kockázatosná tenné. Jól tudja ezt az ellenzék is, mégis követelte a szerződés benyújtását. S mert a miniszter azt találta mondani, hogy a szerződés nem hozható nyilvánosságra, hát zárt ülést kértek; és mikor kivonult a karzat, komoly ábrázattal azt hirdették az ellenzéki szónokok, hogy no most már magunk között vagyunk, kivonult a nyilvánosság, lássuk tehát azt a szerződést.

Méltóztatik látni, egy parlamenti vice volt az egész. Komoly emberekből álló komoly testületnek játszi enyelgése. Mert, hogy ami zárt ülésen történik több száz ember jelenlétében, az nem nyilvános dolog, — ezt viccnél egyébként nem lehet tekinteni. Hiszen a zárt ülés nem titkos ülés, hanem csak korlátolt nyilvánosság, sőt ez is csupán néhány pillanatilag, mert mielőtt elszéled a gyülekezet, a zárt ülés lefolyásának híre is elszéled mindenfelé. Ami különben egyfelől nem is hiba s másfelől egészen természetes. A viccre tehát mindössze annyi lehet a megjegyzésünk, hogy ami vice, azt még sem kelene olyan véresen komoly ábrázattal tárgyalni, amint ezt az urak ma tették. Később persze kiderült, hogy az enyelgés csak köpönyeg volt, amely mögött valami nagyon csunya dolog lapangott. Ez a nagyon csunya dolog a néppárt soraiból eredvén, mindenki tüstént el fogja találni mivoltát. Mi eredhet egyéb e párt soraiból, mint gyanúsítás?

A gyanúsítás pedig sápról beszélt. Sápról, mely a pártkasszának jutott. Arról a pártkasszáról, amelyről Széll Kálmán már régebben kimondta, hogy nincs. Arról a pártkasszáról, amelyről az egész ország tudja, hogy

nincs. És amelyről maga a néppárt is elhiszi, hogy nincs. De azért mégis csak odaszegeztek a kormány mellé a gyanúsítást, hogy a szerződést azért nem szabad a Háznak meglátnia, mert benne van a sáp. Rakovszky István dobta bele ezt a bombát a zárt ülés vitájába. Nem úgy, mintha maga is hinné, hanem olyanformán, hogy ezt rebesgetik. De ez a bomba is csak úgy jart, mint az az ágyu: nem akart elsülni. Széll Kálmán ügyes kézzel elkapta a szegény bombát, mosolyogva maga elé tette, ki is bontotta s megmutatta a parlamentnek, mi van benne. S a Ház kacagva látta be, hogy ez a bomba teljességgel nem sültetett el, mert a tartalma — sületlenség volt. Azt kérdezte ugyanis a miniszterelnök, szabad-e a kormányt annyira együgyűnek hinni, hogy amennyiben sápot kötne ki a pártpréztár számára, azt bele-tenné a szerződésbe? Erre az elmés és egyszerű igazságra aztán kacagni kezdett az egész Ház. Bizony még az ellenzék is. Széll Kálmán pedig jóízűen tette hozzá, hogy már csak tessék elhinni, nincsen kutya a kertben. Azt a szerződést Rakovszkynak is, Beöthy Ákosnak is szívesen a kezébe adja a kormány. Tessék végigolvasni. Tessék belőle azt a nagy titkot kihámozni, amely nincs. De átadni a parlament nyilvánosságának a szerződést nem lehet. Nem pedig azért, mert baj lenne belőle s mert maga az a tény szerződésszegést jelentene. Egyébként pedig kijelentette Széll Kálmán azt is, hogy nemcsak a szerződés nem juttat a pártkasszának egy vörös krajcárt sem, hanem más uton sem jut a konverzió hasznából egyetlen fillér sem máshová, mint az állampénztárba. S hogy szankciója is legyen e kijelentésnek, a miniszterelnök hozzábiggyesztette ezt a lapidáris mondatot, hogy aki pedig egyebet mond,

TÁRCA.

UJ VILÁG.

— Történelmi regény. —

Írta: JÓKAI MÓR.

II. Poézis és próza.

Emlékeztetreméltó jelenetek vannak feljegyezve a komáromi vár feladás történetéből: fényes költészet és szürke próza.

Ami a dunai szigeten végbement, a magyar huszárság lefegyverzése, az volt a poézis, méltó egy balladairó lelkesedésére. Mikor a hosszú arconban felállított bősöket saját ezredesük felszólította, hogy szálljanak le lovaikról s kardjukat, karabélyukat akasztassák a nyeregkapára: egyszerre leszáláltak, vezényszóra. De azt már nem vezényelte nekik senki, hogy lovaik nyakába borulva, harcaiknak hü társát megcsókolják. Ekkor a győztes ellenfél tartott hozzájuk luzidit beszédet, nemzetük nyelvén, felhiva a vitéz hadfiakat, hogy akinek a katonai pályához kedve van, lépjen át a császári seregbe, az altisztek ugyanabban a rangokban, amit a magyar hadseregben viseltek. Egy sem lépett ki a sorból. Hanem egy szürke bajszú őrmester megszólalt, a volt magyar fővezérhez intézve mondását: „mi közülünk senki sem fog idegen szolgálatba lépni; hanem ha egykor a hazának ismét szüksége lesz ránk s tábornok ur hini fog lenniünk, mindnyájan ott leszünk.”

Még a Boeckay-huszárok közül sem lépett

át egy sem, akiknek szakaszát csak nemrég szokási kísérlet miatt megtizedeltek.

Hát annak az ezerkétszáz leánynak (az ezred leányainak) a keservéről ki tud epopéját írni? Csak egy nóta emlékezik meg róluk: „Hajja cica kis Katica!” Az elmond mindent.

A próza a zárt falak mögött játszódott le.

Minden embernél be volt fejezve egy élet. A hajótöröttek siettek egy-egy deszkát elkapni a roncából.

A hazáról nem volt már szó: csak az „én”-ről.

Mi lesz „én” velem?

A fegyverlerakást megelőző estén együtt voltak Lippayéknál bucsulakomán az egymáshoz tartozó alakok, akiket a nagy események és az erős érdekek oly szorosan összekötöttek. Meg kellett osztoznoki a legközelebbi teendőiken. Mert még csak az sem volt saját akaratukra hagyva, hogy együtt távozhassanak el Komáromból. Lippay századosnak a maga Boeckay-husárjaival a monostori sáncoknál kellett a fegyvert lerakni: ott felkaphatott aztán szekerére s mehetett a peroutyájával meg a cókmojkájával Tata felé. Negrotin százados ellenben a várvédő vonal ellenkező oldalán volt kapitulálendő, valahol az apái szigeten, ahonnan aztán vonulhatott fel Érsekújvárnak, mert Komáromon nem eresztették többet keresztül. De maga sem akarta. Más célja volt.

Lippay Tihamérnak Natália volt az utitársa, meg a hűséges Katona Katka, aztán meg Aramics Cyrill, akinek szük lett volna Komárom a császári uralom alatt. Így ez alkalommal ő is megmenekülhetett, mint tábori lelkész. Klapkának

gondja volt rá, hogy valamennyi papot, aki hazafias prédikációival főbenjáró bűnvádra tette magát érdemessé, Regimentspaterékké kinevezte s a hadsereg kötelékébe felvéve őket, minden üldözéstől megszabadítá. Az elvesztett plébánia kárpótlásául Lippay kinevezte Cyrillt udvari káplánjának.

Negrotinnal már előbb megegyeztek, hogy a lengyel lesz a lipovai uradalom jószágigazgatója, fizetés nélkül, *percentudációra*. Erre nemcsak a hála kötelezte Tihamért, de még inkább az érdekviszony. Negrotin kezelte Natália vagyonát, ami elfért egy táskában s nem lehetett tudni, hogy mennyi; de hogy szükség van rá, az bizonyos.

Tózsó, a kis görög, maradt Negrotin társának.

Őt is kinevezhette volna Klapka valami hadiállásba, amivel bejutott volna a kapitulációba; de a görög megköszönte szépen a gondoskodást.

— Nem kell engemet félteni. Tudok én minden nemzetnek a nyelvén beszélni.

És mutatta a három uja hegyével, hogy miként tud beszélni. Ez az igazi világnyelv, amit az a három ujj egymáshoz dörzsölése kifejez. Megértik ezt minden népek.

Legelső kérdés az volt, hogy mi történjék a komáromi házzal? Arra Tózsó szerzett márvévt; fele árban, mint amennyit megvették. Nagyon jó volt. Az árat készpénzben elhozta s átadta Tihamérnak, aki azt számlálatlan zsebredugta. A felesége pénze volt.

— Én azt tanácsolnám tinektek, — mondá Negrotin, — hogy ti most még ne menjetek haza a lipovai kastélyba; hadd menjek én cda

az hazudik. Így mondott csütörtököt az ágyu után a bomba is.

A közvélemény pedig úgy fogja találni, hogy a kisebbség nem bánt el komolyan a konverzió ügyével. Mikor egy milliárdnyi értékről van szó, akkor nem viccelődésnek és nem gyanúsításnak van helye, hanem a lelkiismeretes, alapos és lojális bírálatnak. Ami kritika a javaslat ellen felhangzott, azt higadatan és meggyőződen cáfolta agyon Lukács pénzügyminiszter. Klasszikusan okos beszéde valóságilag megsemmisítette a kisebbség kifogásait. A művelet pénzügyi haszna évenként hét millió. Ennyivel könnyebbül meg az államháztartás terheiről, a gondosan előkészített, kitűnően megalkudott és szerencsés időpontban keresztülvit konverzió révén. Hogy pedig a kormány valamely gyanus okból elsiette volna a konverziót, az már igazán bolond beszéd. Helyesen mutatta ki Lukács László, hogy négy és fél százalékos cimleteink már három év óta érettek a konvertálásra, mert már három év óta haladták túl a pari árfolyamot. S a kormány mégis mostanáig várt a művelettel, hogy megkaphassa azt a szerencsés konjunkturáját a pénzbőségnek, a kamatlábnak s az általános politikai helyzet nyugalmának, mely tényezők összetételük nélkül ily roppant terjedelmű pénzügyi operációknak nekívágatni nem szabad. Pénzügyi szangvinizmussal vádolni azt a Lukács Lászlót, aki valósággal élő szobra a lelkiismeretességnek, az óvatosságának és a pedáns mérlegelésnek, különben is izléstelen dolog. Ennél izléstelenebb még csak egy van: az a feltevés, hogy akad a világban kormány, mely egy milliárdnyi állami értéket pusztán azért mozgósít, hogy jusson valami hulladék a pártkasszáknak. Ilyen abszurditást állítani lehet, de aki ezt az ellenzéknek ingyen elhiggyje, olyan ember Magyarországon egy sem akad.

A konverzió.

Budapest, április 8.

A tanácskozás mindjárt paprikásan kezdődött. Rakovszky István volt az első szónok, aki pedig sosem készül nagyobb beszédre a nélkül, hogy egy-két párizs gyanúsítást ne hozna magával. Ma a változatosság kedvéért meggyanusította a sajtót, mert a konverziós művelet szerinte olyan

általános hozsánát váltott ki az újságokból. Ez a hozsánna először is nem volt olyan általános és aztán nem is volt hozsánna. A sajtó azt éppen úgy megvitatta, mint a parlament: csak talán valamivel alaposabban. De mit bánja azt Rakovszky? Egy kis gyanúsítást dob a sajtóra: mindjárt jobban érzi magát.

Egyébként Rakovszky István nagy vehemenciával rantott a pénzesoportnak. Az erős kifejezések csak úgy röpködtek ajakáról:

— Az ilyen csoportok csinálják a szocializmust, mert ők munka nélkül milliókat szereznek, míg a nép milliói nyomorognak!

— Két foltja lesz az új rendszer közgazdasági tevékenységének: az Adria és a konverzió. Mindkettő a nagytőke kalózhadjárata a magyar nép ellen.

— Mindent a pénzesoportnak, semmit a népnek!

Nagy haragjában Rakovszky határozati javaslatot is szerkesztett, hogy a pénzesoport közvetítésének mellőzésével, nyilvános aláírás útján csinálja meg az állam a konverziót. Ezt mondta tegnap már a fiatal Szüllő Géza is. De Rakovszky javaslatba is foglalta a kívánságát s az a legérdekesebb, hogy a néppárti sampion politikai mentora: Beöthy Ákos ur ezt a javaslatot magáévá tette. A guny százafajta fegyverével figurázta és paskolta a konverzió tervét s egyszerűen mesés, hogy micsoda messzemenő politikai következtetéseket tudott levonni a konverzió-javaslatból. A legérdekesebb azonban mégis az volt, amire a pénzügyminiszter később általános derűtség közben rá is mutatott, hogy Beöthy Ákos minden vonatkozásában elítélte azt a konverziót, melynek pedig — ugy mondta — legfontosabb részleteit nem is ismeri. Pénzügyi és politikai szempontból a kassai kuruc még aligha mondott zavarosabb beszédet, de kárptólalásul megspékelte néhány gunyos mondással s ez perze hatott.

Így például már az egész vita során reklamálta az ellenzék, hogy mért nem beszél senki a szabadelvűpártból. De az ellenzék kissé szegényes az ötletekben s csak kiabálni tud. Ah, Beöthy Ákos elmél! Ó tud jól citálni. Ó azon kezdi beszédét, hogy a többség felé fordulva, szentimentálisan szavalja: „Száz év óta, hallgatag ajakkal — meddig ültök, csüggedt madarak?” S az ellenzék nevet. Milyen elmések vagyunk! S a csüggedt madarak is mosolyognak. Aztán valami rettenetes szaltomortáléval oda lyukad ki, (ez az ő kifejezése) hogy a nép ki fog

vándorolni s nem marad az országban más, csak a szabadelvűpárt és Lukács miniszter, akinek muzsikájára majd eljáratják a kállai kottást! Ezen is kelet az ellenzék. Aztán megcsipkedt valami névtelen rohamban a *Budapesti Hírlapot*, hogy nincs tisztában vele, de úgy nézi, hogy az a lap hétköznapokon kormánypárti s csak sátoros-ünnepkor rug ki a hámból. De már ezen nem az ellenzék nevet. A néppárt leg-alább nem.

Egy kissé sivár volt ez a „nagy” beszéd s illett hozzá a *Csedovszky* Lajos és *Várady* Károly kiskaliberű kirohanása is. Bizonny egyik sem szolgált hangulateltetésül. Még aránylag legtöbbet mondott az, aki csak egy kurta kérdésre szorított: *Simonyi-Semadam* Sándor. Ő legalább pártállásához maradt hű. Azt kutatta a konverzió-javaslatban, hogy nincs-e benne valami felekezettelenes és nincs-e benne elrojtve az egyházi vagyoni pénzügyi szekularizációjának gondolata?

De őt hamar megnyugtatta Lukács László pénzügyminiszter, aki most már fölemelkedett, hogy az összes ellenvetésekre megadja a választ. Volt valami őseredeti kedvesség abban a módban, ahogyan a legtöbb szónok pénzügyi naivitását honorálta. Száraz hangon, de ellenállhatatlan humorral reflektált a gyakran gyermekes tanácsokra s éppen a hang komolysága hatott ellenállhatatlanul a nevetőidegekre. A miniszteri beszéd első fele, a könnyebbik polemia: beillenék angol humorosoknak. Amit például a Szüllő Géza szaktanácsaira mondott, az végtelenül kedves volt. Szüllő ur tudniillik nem elégette meg, hogy kikelt a pénzesoport közvetítése ellen, (mint Rakovszky vagy Beöthy), ő mindjárt tanácsosul szolgált. Csináljuk meg a konverziót az — *államkincstárral*.

Lukács László a legkomolyabban fogadta a tanácsot. Csak azt mondta:

— Mihelyt lesz államkincstárunk Franciaországban, Németországban, s valahol csak beváltandó papírjaink vannak forgalomban: igen szívesen. De addig szükség van némi közvetítésre s olyan szervezetre, mely mindenütt megfelelhét.

Másokkal és komolyabb férfakkal is kénytelen volt a pénzügyminiszter a kioktatás ilyen játszi hangján polemizálni. Csak egyetlen ellenzéki kritikussal foglalkozott komolyan s — ez már aztán a tragikomikum — éppen ez az egy vette érzékenyen a miniszter szavait. Valamelyik mondatában a nagyon is komoly polemikának azt a jelzőt használta a miniszter Barta Ödönrről, hogy egy megjegyzése „meghatóan naiv”. Ez felbőszít

előbb mindent rendbehozni. Ti pedig költözzetek be addig Pozsonyba a „Zöldfához”, ott most szép társaságot találtok együtt magunkforma uraságokból, akik ott keresik az Ararát hegyét.

Tihamér hallani sem akart erről. Egyszerre nagyra nőtt a taréja.

— De bizony hazamegyünk egyenesen Lipovára, az én ősi kastélyomba. Hogy fog bámolni az én kis zsenácskám, ha azt meglátja! Mikor az én apám (Isten nyugtassa meg) vadászatokat adott, ötven vendég számára volt ott uri ellátás, egy hétig tartott a dinomdánom, huzta a cigány. Azok voltak a híres vadászatok! Ezerkétszáz hold a vadaskertünk, tele szarvassal, őzszel, vaddisznóval, külön a fácányos. Hatezer hold az egész dominium. Van benne egy ősi vár romja, ahonnan négy vármegyébe látni. Verset is írt róla valami poéta. Egy esztendeje már, hogy az öregem meghalt (Isten nyugtassa meg). A temetésén sem lehettem ottthon. En akkor a római sáncokat ostromoltam. Csak egy hónap múlva tudtam meg. Levelet sem kaptam hazuról a nagy lótas-futásban. Egy fityngtet sem küldtek utánam a jószág jövedelméből. Ezóta a jó Hruszky bácsit, a tisztartómat felveti a pénz. Csak számba kell vonnem. A gazdaságot is körül kell tekintenem: most van a vetés ideje, a pálinkafőzés is most kezdődik. Oda mind a gazda szeme szükséges. De bizony egyenesen hazatartunk. Ugy-e, drágám, te is ugy kívánod?

Hogyne kívánta volna az asszony, amit a férje elhatározott?

Még a papot is a pártjára vonta Tihamér. — Ugy-e, páterkám, mihelyt a kastélyunkba telepedünk, rögtön tartunk egy füstös misét. Van

ám ott egy gyönyörű kápolna, tele szentképekkel, csupa aranyozás, aztán misemondó-ruhák, de milyenek! Mind ősanymim himezték saját kezeikkel.

(Folytatás következik.)

Bál után.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcaja —

Írta: *Vértesy Gyula*.

I.

Mariska, (aki foglalkozására nézve a leánygimnázium III. osztályának a növendéke, indulatos mozdulattal gyújtja meg a gyertyát, majd haragos tekintettel nézi meg az éjjeli szekrényén heverő kis aranyórát.) Négy óra! Megint nem hagy aludni! (Az ajtó felé figyel, ahonnan női hangok lármája hallatszik be). Bizonnyosan a mamával veszekszik! Persze! A papa bejött már az odujába. Csak be ne jöjjön a mama! (Felül az ágyban s előrehajlik figyelve, közben lecsuszott bálíngét igazgatva gyönyörködve nézi gömbölyű karját, s az inget tetszelve simogatja végig ruganyos teste fölött.) Jól mondta a tanár ur, hogy kívánatos vagyok! Csak hogy bennem nem vésik a foga! Persze nem feleségnek kellene neki! Ki is akarna ma házasodni? (Elhallgat s tovább figyel.) A mama is azt beszéli! (Ismét tetszelve nézegeti ruganyos fehér karját, végigsimítja a nyakát, mellét.) S a vége az lesz, hogy én is ugy elfogok fonnyadni, mint Ida. A nélkül, hogy életet volna! Ó a férjkeresésben hervadt el, én meg majd a klinikán! Hej, micsoda élvezettel fogom feltranszírni a férjisziveket! Haszontalan, önző népek! (Mintegy a kívülről hallottakra reflektálva.) Igaz! Egynek se lehet hinni! Született gazember valamennyi. Mindnek csak hozományt kellene! Ugy van! Azért kell pályát választani, hogy ne szoruljunk rájuk! A mama befeszelt! (Nevetve.) Majd megtudja, hányadik fizetési osztályban van

a gavallér! Bizonny ez lényeges! Hanem így megfagyok! (Allig magára huzza a takarót.) Vagy legalább is náthát kapok! A vörös orr még nem valami ideális! Pedig hát csak jobb, ha tetszünk, mint ha nem. Így legalább a kedvünkben járnak. Az a vén csacsi Baróth is azért adott egyet a történetből, mert a mappánál egy kicsit hozzásimultam! Oh, a vén számár! De csak hadd higgye, hogy tetszik nekem! (Kívülről léptek hallatszanak.) Jön! Mégis lerázta a mamát!

Ida (báli toaletten, vállára vetett belépővel): Csak nem vóltál fenn mostanáig?

Mariska: Dehogy! Te költöttél fel. Azaz a mama. Ugy kiabált!

Ida: Azt akarta nekem bebizonyítani, hogy a segédfogalmazó a tizedik fizetési osztályban van ezerhatszáz koronával. (Összéb huzza vállán a belépőt.) Miért hagyta kialudni a tüzet?

Mariska: Majd én nekem reggeli négyg fűtök! Elégge fellemelegedhetél volna a bálban! (Gunyosan.) Gondolom, milyen sok tüzes udvarlód volt!

Ida: Meg lehet vele elégedve, ha majd nekem annyi lesz!

Mariska: En nem fogok báli robotba járni. Nem lesz rá szükségem, hogy férjet fogjak.

Ida (szomorúan): Boldog leszel, ha nem lesz rá szükséged! De én mit csináljak? Most még jó dolgom van, a papa fizetéséből meg az adósságokból valahogy élünk, de ha a papának valami baja történik, végünk van. A hitelzők mind nekünk esnek, még a nyugdíjnak is vége! Nekem férjet kell kerítenem!

Mariska (kiugrik az ágyból és összecsókolja a nénjét): Szegény Ida!

Ida (ölebe véve a hűgát s félig szeretettel, félig irigykedve): Ha ilyen szép, fiatal lennék, mint te! Milyen kemény, milyen friss vagy! Könnyű lenne bolondítani őket!

Mariska: Eh, még nekem is könnyű! (Vissza-fut az ágyba s magára huzza a takarót.)

Ida: Ugy van. Még! De már nem sokáig!

A készfuzetek felvétele nincsen messze távol-ságban...

Barta Odön: Fix időt kérünk! Lukács László pénzügyminiszter!... Mibelyt ez az új jelzett időpont bekövetkezik, a két qrmány előterjesztést fog tenni a készfuzetek felvétele tárgyában...

Nem tudja, foglalkozzék-e Barta Odönnek azzal a kifogásával, amelyben ő el akarja hitetni magával is veükn is, hogy hiszen miért van nekünk szükségünk köztársasági könnyebbülésre, mikor a pénzügyminiszter többször kijelentette, hogy a mi államháztartásunk úgy be van rendezve, hogy mi minden költségünket lefedni tudjuk saját bevételeinkből és nekünk új bevételei forrásokról gondoskodnunk nem kell?...

Egy másik kifogás, melyet a konverzió ellen emeltek, az hogy lel lehetett volna használni ezt az alkalmat arra, hogy ne négy százalékra, de három és fél százalékra konvertáljuk a mi négy és fél százalékos régi kölcsönünket. Nem tartotta volna indokoltnak ezt az újat választani egyrészt azért, mert a három és fél százalékos kötvényekkel sokkal kedvezőbb viszonyok között nem tettünk új tapasztalatokat és mert a pénznek mai rendkívüli olcsóságát nem is tekintik természetes jelenségnek...

Egy másik, ennél sokkal nehezebb és sokkal könyesebb kérdés volt a valuta kérdése hogy micsoda valutára állítsuk ki a kibocsátandó papirokat. Ami a magasabb ártomány argumentumot illeti, ezt koncedálja. Tagadhatatlan, hogy ha úgy állítottuk volna, vagy úgy állítanánk ki koronajáradékunkat...

hogy az a külföldi paritásokat is magában foglalná, hogy az aranyfelvételi kötelezettség klauszúráját tartalmazná. akkor az aranyban bizonyos előnyöket érünk magunkra. De ami a tágabb piacra vonatkozó argumentumot illeti, ezt már nem fogadjuk el teljes mértékben, mert a szerzett adatok és tapasztalatok azt mutatják, hogy a mi koronajáradékunk a külföldön megvehetően el van terjedve és olyan államokban, ahol eddig csak arany-érméletek forogtak, most már a koronacémetek igen szívesen elfogadják értéket. A kérdés csak az hogy az az előny, amely így minden előlérhető lett volna, ellensúlyozta volna-e azokat a hátrányokat, amelyek ezen előlérhető kapcsolatosan szükségképp bekövetkeztek volna...

Eltértek már legnagyobb részben azokat az eredményeket is amelyek a valuta rendezéséhez fűztünk és amelyeket attól várunk. Eltértek t. i. azt, hogy pénzünk nem elegendő értékű stabilizációnk sikerült, az ázsiai kiküszöböltek és értük azt, hogy a váltóár-nyományoknak ingadozása ma már nálunk oly csekély, mint bármely rendezett valutával bíró országban, úgy, hogy e tekintetben közöttünk és a többi európai állam között különbség nincs. Es annyi arany áll rendelkezésünkre, hogy nemcsak a nemzetközi forgalom lebonyolítására rendelkezünk arannyal hanem megkezdhetjük már a belforgalomnak arannyal való leltését is és szándékunkban ezt tovább fejleszteni abban az arányban, amint közönségünk mind jobban és jobban hozzá szokik az érpénz használatához.

Már most itt van egy hatalmas pénzügyi csoport, amely európai nemzetközi reánk nézve, amennyiben idegen államok bankosoportjait is magában foglalja és azt mondja, hogy ő kész arra, hogy a mi koronarenléknek átveszi és az európai piacon elfogadját koronarenlékre szóló érméleteket, minden aranybeli kötelezettség kikötése nélkül és elfogadja ezt olyan feltételek mellett, amelyek a mi hitelviszonyainknak tel esen megfelelők, olyan áldozatok mellett, amelyek semmivel nem nagyobbak, mint más hasonló viszonyok között élő államok által ilyen műveleteknél szokásosak, ezt az ajánlatot visszautasítani a legnagyobb politikai hiba lett volna mert sem a szerződés konstrukciója sem annak finanszíris feltétele semmi olyant magukban nem foglalnak, ami akár súlyos, akár a normálisnál kedvezőlenebb volna.

Az állam, amelynek adósságai vannak, soha sem szabad, hogy végleg lemondjon arról az eszméről, hogy adósságait egykor törlesztenie kell; de mi nem is ejtjük el a törlesztési elvet; hiszen a költsegtévesítésünk maradnak egy kölcsönök, amelyek törlesztés alá esnek. Mi is törlesztünk...

Barta Odön: 107 millió! Lukács László pénzügyminiszter: ... még pedig törlesztünk erőnkön felül, amennyiben a legutóbbi időben a töggyő államadósság bevonásával kapcsolatlanul olyan óriási összeget törlesztettünk pár esztendő alatt, amennyit az itt elegendő törlesztési részletek segítségével harminc esztendő alatt nem tettünk volna képesek letörleszteni.

Allami hitelünk szempontjából igen örövendés lépés, hogy nagyobb nehézségek és nagyobb áldozatok nélkül sikerült ezt a konverziót úgy keresztülvinni, hogy a rendelkezésre álló, összesen nem több, mint létszázalékos kamatból, — mert hiszen négy és fél százalékról négyre szállunk le — legalább is háromszázszázalékos megtakarításunkkal.

A koronajáradék ártólyama alakulásának függetlenítése szempontjából szintén fontos a konverzió, mert ezen konverzió segítségével elérjük azt, hogy bizonyos olyan tényezők, amelyek eddig a mi koronajáradékunk ártólyamának szabad alakulásával szemben nehézségeket okoztak, a jövőben teljesen hatálytalannokká válnak. A valutarendezés sikerének szempontjából rendkívül fontos ez az akció, mert nincs nagyobb elismerés valutarendezésünk sikerével szemben mint ha az európai pénzpiac a mi valutarendezésünket úgy ítéli meg, hogy a mi koronajáradékunkat aranykölcsönökkel szemben minden külön megajánló obigo nélkül egyenértékűnek elfogadják (Helyesítés jobboldalon). Ha ez a művelet megindítjuk, át fogja tűrni azt a pangást, amely a pénzpiacban és a gazdasági életben uralkodik. Ezen konverzió által az érdekeknek számos szálal létesülnek Magyarországon és az idegen európai államok között aminek talán, ha egyébre nem is, de a gazdasági életre nézve mindenesetre meg lesznek a maga idővs eredményei. (Élénk helyesítés a jobboldalon. Egy hang a szélsőbaloldalon: Hát az osztrák államadósságok!)

A dolgot úgy áll, hogy a konverzió jogi lehetőségének utjában nem áll semmi, mert a törvény világosan kimondja, hogy nekünk jogunk van ezt a terhet konverzió útján csökkenteni. Ennélfogva tisztán csak a finanszíris lehetőségben fordul meg a dolgot E tekintetben, a mai viszonyok között, a óriási összeg, mint a mi ennyire itt szó van és oly kötvényeket, amelyek 4 és fél százalékos hoznak a tulajdonosnak, mozgósítani nem volna ajánlatos. Tisztán ez az oka annak, hogy ezzel a kérdéssel eddig nem foglalkoztunk. Szem előtt tartjuk ezt a kérdést, nem ejtjük el s mibelyt a viszonyok alkalmassá lesznek, ráterünk s meg fogjuk fontolni, mit tehetünk ebben az ügyben. (Helyesítés a jobboldalon). Előadásra ajánlja a javaslatot.

Előnk: Konsztán kivánom azt, hogy az előbb, amikor feltettem a kérdést hogy kíván-e még valaki szólni. Babó képviselő ur felállott. Ennélfogva az a kijelentésem, hogy a vita be van zárva, tartalmatlanná vált. (Helyesítés.) Lovassy Márton: A házszabályok alapján kéri az elnököt, hogy rendelje el a zárt ülést. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

(Személyes kérdés.)

Barta Odön: Személyes kérdésben kértem szót. Előnk: Engedelmet kérek, a törvényesen előírt s'ásban zárt ülést kérek.

Barta Odön: Bocsánatot kérek, én személyes kérdésben kértem szót az elnököt, mieótt még ezt be mőltzatott volna jelenteni. Ennélfogva engem a személyes kérdésben való lelszólás jogától semmitéle lerendszabállyalokkál elűm nem lehet. Mert lehetetlen, hogy egy elhangzott beszéd keretében valaki ellen foglalt inszusziókat ne lehessen visszautasítani. (Énük helyesítés a szélsőbaloldalon.)

Előnk: Azt hiszem a zárt ülést kéro urak is beleegyeznek abba, hogy Barta képviselő ur beszéljen. (Helyesítés.)

Barta Odön: Ezt a házszabályok így rendelik. Igen ritkán adok alkalmat, féldalom, gyakori felszólalásaim közepette is arra, hogy velem valaki személyes téré lépjen semmitéle mas okból nem kerülöm ezt, csupán csak azért mert abban az iskolában, amelyben én felöttem, azt tanultam, hogy a lehetőségig a tárgyat és nem a személeket kell tárgyalni. (Élénk helyesítés a szélsőbaloldalon.) Nekem pedig a tárgy tanulmányozása, foglalkozás tehetőségem mellett, elég gondot ad s nem ad módot arra, hogy személyes érte vigyem át a dolgot mikor a kérdés tárgyi argumentumait sem vagyok képes teljesen kimerni. (Helyesítés a szélsőbaloldalon.) Sohasem arrogáltam azokra nézve, amiket állítottam, csak hatatlanságot; sohasem arrogáltam magamnak azt, hogy valaki rólam azt állítsa, hogy ismeretem nem foglalkozások, de egyet joggal megkövetelhetek, azt hogy a tisztességben bánásmód azon mértékével mérjen velem szemben mindenki, amelyet én veie szemben alkalmazok. (Helyesítés a szélsőbaloldalon.) legkövettem ezt a miniszter úrót is, aki nekem nem bíró. (Helyesítés a szélsőbaloldalon. Mozgás jobboldal) és aki nem azért ül itt, hogy rossz éleket csináljon és egy képviselő komoly argumentumait egy sületlen mondással üsse el. (Élénk helyesítés a szélsőbaloldalon. Mozgás és ellenmondások a jobboldalon.)

T. miniszter ur, nekem a pénzügyi bizottság hároméves tájázatát tehat a parlament bizalma letéteményesének, nekem, — akinek költsegtévszerűleg minden alkalmat meg kellett ragadnom arra, hogy bebizonyítsam igazotiam, hogy azon téré, a hogy beállítottam, becsületesen, költsegtévtudóan, amennyire léten megengedte, helyt állók és nincs joga a miniszter urnak azt mondani hogy én itt beszédek valamely részében megható navitást tanusítottam. (Élénk, hosszantartó derűtség és lelkiáások jobboldal) Ére a navitást! Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Nessi Pál: Ez a törvényhozói komolyság? (Hosszantartó, nagy zaj.)

Barta Odön: T. képviselőház! Nekem nincs jogom azt mérlegelni hogy ki mit szubszummál, de azt tartom hogy, miután egy olyan kérdésben, amelyben költsegtévszerűleg és pártom megbízásából szólatam tel, egy olyan kérdés legelőmbb részében, tudniillik az államháztartás mikénti berendezkedése lehetőségének a kérdésében — megható navitást tanusítani annyit tes, mint letűnőben butának bizonyítani. (Ugy van! a szélsőbaloldalon. Élénk ellentmondások és derűtség a jobboldalon.)

Nessi Pál: Ott sem értenek magyarul!

Barta Odön: Erre a t. miniszter urnak csak azt válaszolhatom, (Zaj, Halljuk! Halljuk!) mert nem akarok elbizakodott lenni, hogy a navitást én ebben az értelemben csak butaságnak vehetem, de nem is vehető azt senki másnak, a miniszter ur azon argumentációja kapcsán, amelyet ugyanezhez fűzött. Erre pedig azt jelentem ki, bocsánatot kérek, ha ezzel szerénytelenséget követek el; hogy az, aki azok után, amelyek ebben a kérdésben a pénzügyi bizottság ismeret tárgyalsai után köztem és a miniszter ur között már le voltak azt állítja rólam, hogy én az államháztartás mikéntjére vonatkozólag megható navitásban szenvedek, az vagy e bizakodott, vagy naiv. (Élénk helyesítés a szélsőbaloldalon. Mozgás és derűtség jobboldal.)

Lukács László pénzügyminiszter: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Azon heves elindulás látára amelyre t. képviselőtársam beszédét kezdette, igazán megdöbbenve, attól tartottam, (Derűtség jobboldal) hogy akaratom ellenére is valamit olyant mondtam ami nem szokásom, ami sérést ogjal magában. Örömmel kell azonban konstatálnom, hogy a legnagyobb hiba amelyet a t. képviselő ur szemembe vetett az, hogy én azt mondtam, hogy t. képviselőtársam megható navitást tanusit. En azonban ezt sem akartam abszo utte semmitéle sértő szándékkal mondani hisz ez nemcsak nem sértés, nemcsak nem illetlen dolgot, hanem még akár szalonképességgel is bíró kifejezés. Hogy pedig csakugyan nem sértő szándékkal mondtam, annak legjobb bizonyítéka, hogy úgy mondtam, hogy vagy a képviselő ur tanusit, vagy rólam tetelez lel ilyen navitást. (Ugy van! jobboldal.)

Barta Odön: Az a nincsen benne! (Felkiáltások a jobboldalon. De benne van!)

Lukács László pénzügyminiszter: Én azt hiszem, hogy benne van.

Barta Odön: De nincsen benne! (Zaj.)

Lukács László pénzügyminiszter: Ha pedig nincsen benne, (Nagy zaj jobboldal) Halljuk! Halljuk! jobboldal) akkor azt ezenal magamra veszem. (Élénk helyesítés és tetszés a jobboldalon.)

Előnk elrendeli a zárt ülést. Kérom a karzatok kiürítését.

(A sért ülés.)

Lovassy Márton: A karzatok most ki vannak ürítve, most itt már csak a törvényhozás tagjai ünnek. É csupa hivatali halgatóság előtt olvassa tel a pénzügyminiszter a szerződést, amelyet ismerete nélkül az ügyhöz hozzászólni nem lehet.

Lukács László pénzügyminiszter: Az ország és a konverzióvalis üzlet érdekében a szerződés teljes szövegét a nyilvánosságra hozni nem lehet. Hisz az állam itt nemcsak mint adó áll szemben a konzor-

viselőt dr. Darvai Fülöp védi. A választásvédőnek jelentkezett Zsolodos János újpesti főjegyző meghatalmazását a Kuria, alaki hiányosság miatt, nem fogadta el.

Dr. Vig Viktor ismertette a petíció tartalmát. Kéri a vizsgálat elrendelését, ennek megejtése után a választás megemissióását s annak megállapítását, hogy az érvényes szavazatok többségét nem Wolner Tivadar, hanem Olay Szilárd nyerte el.

Dr. Darvai Fülöp végigemegy a petícióban felsorolt eseteken és valamennyit tagadásba veszi. Aztán jogi szempontból bírálja a kérvényt, amely a kisebbségben maradt ellenjelöltet kívánja megválasztott képviselőnek kijelenteni oly szakaszok alapján, amelyek a választás érvénytelenségét mondanák ki. E két össze nem tér, mert ha a választás érvénytelen, akkor a többséget nem lehet megállapítani. Szám szerint kimutatta, hogy a felhozott relatív érvénytelenségi okok eredményre sem vezetnek, azért, akárhogyan számítottuk is, Wolner legalább is 200 szavazattöbbséget kapott. Cáfolja azt az abszolút érvénytelenségi esetet is, hogy Wolner előnyök ígérete által szerzett szavazatokat. Kéri a petíció elutasítását.

A tárgyalást holnap délelőtti 10 órakor folytatják.

A Kuria első választási tanácsa ma folytatta a báró Dániel Tibor mandátuma ellen benyújtott petíció tárgyalását.

Edvi-Ilés Károly kéri a petíció elutasítását, mert a jelölt kiskorúsága a választást feltétlenül érvénytelené teszi, ez abszolút ok s így a többség megállapításának helye nem lehet. Kér előzetes elvi határozatot.

Paisz elnök figyelmezteti, hogy a törvény értelmében előzetes határozat csak az alaki kifogások eldöntésére hozható. Felszólítja védelmének előterjesztésére.

Edvi-Ilés egy precedensre hivatkozik, amely a II. választási tanácsban hasonló kérdésben hozott, s kéri, hogy a védelmet védőtársra folytathassa.

Dr. Farkas János csatlakozik védőtársának azon kérelméhez, hogy elvi határozat hozassék.

Paisz elnök kijelenti, hogy a Kuria abban a kérdésben, vajjon hozhat-e ilyen közbeszóló határozatot, tanácskozássra vonul vissza.

A tárgyalást holnap délelőtti 10 órakor folytatják.

Stadler érsek merénylete.

Budapest, április 8.

Stadler sarajevói érsek, Strossmayer ismert cimborája, ismét kvalifikálhatatlan és tisztességtelen merényletet intézett Magyarország ellen. Az összes horvát püspökök nevében tiltakozást nyújtott a pápához a San Girolamo-intézet ügyében és ennek a tiltakozásnak egy passzusa arcátlan inzultussal illeti a magyarokat.

Már az is különös dolog, hogy egy boszniai főpap az összes horvát főpapok nevében, sőt az egész horvát katolikus nép nevében merészel beszélni. Igazán jó volna tudni, ki adott erre mandátumot az érseknek, mert azt a horvátországi horvát püspököt, aki Stadler urat vallotta az ő hivatott képviselőjének, a vádlottak padjára kellene ültetni, nemkülönben azokat a katolikus híveket is, akik az ő egyházi sérelmeik orvoslását a sarajevói érsekre bízták. A tiltakozásnak szövege pedig olyan, hogy nemcsak nem hagyhatjuk erőlyes visszautasítás nélkül, de egyenesen a legkiméletlenebb megtorlást kell követelnünk azok részéről, akiknek a magyar nemzet méltóságán örködni kötelességük. A sarajevói érsek egyszer már szigorú megfenyítésben részesült hasonló rakoncátlanokdás miatt. Ugy tudjuk, hogy ebben részes volt Kállay közös pénzügyminiszternek, akit ezért elismerés illet meg. De az a kemény megrovás, amely közvetlenül ő felségétől eredt, ugy látszik, nem térítette észre az érsek urat. Ugy kell tehát elbánni vele, mint egy megátalkodott vén bűnös. A megbántott magyar nemzet méltósága nevében követeljük Stadler érsek elmozdítását.

A husvétkor benyújtott tiltakozás, amelyet most közölnek a zagrabi lapok, így szól:

Alulrott zászóló, Szentséged legalázatosabb szolgálja és fia, kötelességének tartja, hogy Szentséged színe előtt a következőket jelente ki:

Midőn Szentségednek tavaly az apostoli Slavorum gentem breve által legkegyetemesebben úgy dönteni méltóztatott, hogy a Szt. Hieronymusnak Rómában újraszervezett intézetét valódi és igaz nevén Pro croatica gente névvel illessék, népünk ezt a legteljesebb döntést a legélesebb háával és lelkesedéssel köszöntötte. Ugyancsak méltóságos háborúkat írt ezek a milliók, mikor az első hír jött arról, hogy a Szentszék a kis

Montenegro diplomáciai fellépése folytán a Hieronymus-intézet tekintetében oly elhatározásra jutott, mely szerint a nevezett brevenben megállapított Pro croatica gente név megváltoztatásával az intézetet Osrégi illyr neve illesse meg. Népünk minden rétegét ez a döntés mélyen sértette és iőháborította, annyira, hogy egyesek már arra a szomorú gondolatra jutottak, hogy Rómától elszakadnak és a schizmához csatlakoznak.

Sarkalva ettől a megmondandól, de szomorú szándéktól, melyet a legkülönbözőbb körökben értesztenek, másrészt tudva azt, hogy Dalmácia, Horvátország, Szlavonia, Bosznia iőtisztelendő püspökeinek ismert érzelmeit tolmácsolom, — szigorú kötelességemnek ismertem, hogy trónusunk elé, Rómába siessék, ott a veszedelmel elhárítsam s kötelességszerű, lelkiismeretes iővilágosítás után, áthatva a jog és igazság erejétől, Szentségedet legalázatosabban, de leghatározottabban arra kérjem, hogy mint szerető és igazságos atya, sziveskedjék megengedni, hogy nemzeti intézetünk visszakapja egyedül helyes és illő nevét, mely csak idegen és ellenséges diplomáciai fellegős folytán változtatott meg szegény népünk kárára és megsértésével.

A horvát nép általános felháborodásának benső és alapos okai vannak. Midőn a Szentszék, vezetve e katolikus és mindig hű nép iránt való atyai szeretettől, saját kezdeményezésén folytán, érett és tárgyilagos megfontolás után arra az elhatározásra jött, hogy a Szt. Hieronymus-intézetet célszerűen újraszerveze — a Szentszék maga Pro croatica gente névvel illette az intézetet. Ezt a nevet, mely a horvát népket annyira szíven fekszik, a Szentszék — kétségtelenül — soha sem vissza nem vonta, sem a régi, ésszerűtlen illyr névvel ki nem cserélte volna, ha e név elleniségei, kik egyuttal ellenségei a Szentszéknek is, alapítáni igazlalmat nem keltenek és indokolatlan követeléseket nem támasztanak.

Amennyire mi ismerjük az ügyek állását, nem osztrák-magyar monarchiának diplomáciai követelése, jölehet, az osztrák-magyar monarchia a szlovák, főként pedig a horvátok iránt nem viseltetik szeretettel, bírták rá a Vatikánt, hogy a horvát nevet visszavonja, — a visszavonás elmaradt volna, hogy ha Montenegro fejedelem rendkívüli követet nem menesztett volna.

Megdönthetetlen történelmi okmányokkal eléggé beigazoltott, hogy Montenegronak, mint ilyennek, soha joga nem volt a mi intézetünkhez. Igaz, hogy az Antivari és Duligno közötti területnek, mely ma csak része az egykori antivari érsekségnek, legitím tulajdonosának jóváltából volt passzív joga az intézethez; ezt a jogot azonban ez a terület csak azért élvezte, mert része volt a régi Dalmáciának, mely okot vették figyelembe akkor, amikor e terület lakóit katolikusoknak és horvátoknak ismerték el. Ezért azonban e terület lakosainak még nincs joga az intézethez, mert a lakosok nem horvátoknak, hanem szerbeknek vallják magukat.

Az adott viszonyok között és tekintettel arra, hogy a Vatikán Montenegro követeléseinek engedett, jölehet, Montenegronak semmi joga nincs az intézethez: nem akad majd egyetlen fiatal horvát pep sem, aki az intézetbe növendékek belépne, még ha püspöke küldenő is.

Ha már meggyökerezett a gondolat, hogy a Vatikán enged Montenegro s egy másik tolokodó követeléseinek a horvátok kárára, jelentem, hogy több beelőlyásos horvát gyűlést indít egy Rómában állítandó intézet céljaira, mely intézetnek horvát neve legyen; nevezettek inkább lemondanak Szt. Hieronymus javairól, semhogy megengedjék azt, hogy annak neve megváltoztassék.

Köztudomásu, hogy a horvátok ellenségei, különösen a magyarok, a legnagyobb erőfeszítést teszik, hogy tőlünk és minden intézményünkől elrabolják a horvát nevet. Mivel nem sikerült nekik, hogy a Szt. Hieronymus-intézet valamilyen exotikus névvel jelöltessék meg, az illyr névhez nyultak vissza, csak hogy a horvát nevet kiirtsák, amelyet legszívesebben véggépp megszemisítenének.

Ez okok alapján bátorodom, hogy a magam, mint iőtisztelendő horvát püspöktársaim és az egész horvát katolikus nép nevében Szentségedhez, kinek ölében minden katolikus nép hatalmas védőt és támaszt talált és mindenha találni fog — azon alázatos kérréssel járúni, kegyeskedjék ennek az annyira iőldözött népnek igazságot szolgáltatni és kegyeskedjék megengedni, hogy legalább Rómában használhassa azt a nevet, melyet az isteni előrelátás adott neki s hogy ehhez képest Hieronymus-intézet úgy nevezessék, ahogy azt isteni és emberi jog szerint nevezni kell.

Róma, husvét, 1902.

Szentséged legalázatosabb és odaadó szolgálja

Stadler József,
Metropolita és Vrhosna
(Sarajevo) érsek.

KÜLFÖLD.

Fejedelmek találkozója. Junius hóban nagy gyakorlatokat tart az orosz hadihajóraj balti tengeri osztálya. Egy pétervári jelentés szerint ennél a hadgyakorlatnál több fejedelem fog megjelenni. Junius 26-ára Pétervárra várják Vilmos császárt, Edvárd királyt, az orosz vezérceget és Ferdinánd bolgár fejedelemet.

A Vatikán pénzügyei. Mekkora a Vatikán vagyona s mit csinál vele a Szentszék? Ez a kérdés nemcsak sűrűn aktuális, hanem egyetemes érdekű, mert a Vatikán óriási vagyonának jelentékeny részét az egész keresztény világ adja össze, amely joggal érdekli az iránt, hogy miképpen sáfarkodik a péterfüllérekkel a Vatikán.

A milanoi *Corriere della Sera* erről a tárgyról alapos és kimerítő tanulmányt közöl. E szerint a hatvan éveken Antonelli bíboros-államtitkár eléggé előrelátó volt ahhoz, hogy a Szentszék vagyonát lehetőleg a külföldön helyezze el. Mikor aztán 1870-ben összeomlott a pápaság világi hatalma, a Vatikán külföldön elhelyezett tőkái után évi biztos 12 milliót kapott, amiből hozzácsatolták még a péterfüllérekből évenként beolyt 6 $\frac{1}{2}$ millió frankot.

IX. Pius halála után XIII. Leo jónak látta a Vatikán tőkét lassankint hazavinni a külföldről. Ezeket aztán Olaszországban helyezte el a legkülönbözőbb formákban. A nagy vagyon kezelésére két bizottságot alakított: az apostoli paloták és a péterfüllérbizottságát. Amaz a rendes államháztartást vezeti és tízmilliós budgetjéből évenként átlag két milliót takarít meg. Fontosabb azonban a péterfüllérbizottsága, amelynek elnöke Rampolla bíboros-államtitkár. Ez a bizottság a Vatikán vagyonának elhelyezésével, gyűmölcsöztetésével foglalkozik s olykor nagyszabású vállalkozásokra adja magát. A hatalmas tőkéket nagyobbára bank- és iparpároknak helyezték el, ezeket a műveleteket többnyire a Banco di Roma kezeli, amelynek Párisban is van fiókja. Néha persze nem sikerül ez vagy ama vállalkozás, így monsig-nore Felchi spekulációi révén nyolc-tíz évvel ezelőt mintegy 40 milliót veszített a Vatikán. Megesik az a baj is, hogy egy ügyes defraudáns megkoppasztja a pénztárt, mint ahogy tavaly megesett, amikor egy tisztviselő kerek egy milliót emelt el a kasszából, amelynek azóta buco nero, „sötét lyuk” a neve. De azért még mindig elég marad a többi kasszában: XIII. Leo uralkodása alatt a Vatikán vagyona körülbelül megötszázonta a IX. Pius uralkodása alatt elért pénzügyi állapotot.

Revanche Henrik herceg amerikai utjéért. Az angol közönséget érzékenyen bántotta az a nagy hübő, amelylyel Henrik porosz herceget az amerikai fogadták és ünnepelték. Különösen az angol kereskedelmi világot aggasztotta ez az utazás, mert attól tartott, hogy Henrik herceg kereskedelmi előnyöket biztosít Amerikában Németországnak. Sokan a nagyobb amerikai kereskedőházak közül szintén azt a nézetet vallják, hogy Angliát a nagy kereskedelmi versenyben jobb barátának, mint ellenségnek tudni. Az amerikai nagykereskedők most mozgalmat indítottak meg, hogy a newyorki kereskedelmi kamara új palotájának felavatására meghívják a valesi herceget. Ha a tárgyalások sikerre vezetnek, úgy az angol kereskedővilág legelőkelőbb képviselői tömegesen látogatást tesznek amerikai kártársaiknál.

Az elárult orosz hadtervek. Grimm alezredes rendszeresen folytatott árulásai nagy galibát okoznak az orosz hadügyi kormányknak. Eddig minden kutatás ellenére sem sikerült kideríteni, hogy minő fontos okmányokat szolgáltatott ki Grimm a német kormányknak. Pétervárotól tartanak, hogy az eladott okmányok közt volt az Orosz-Lengyelország határszélén esetleg kitérő háború esetére megállapított *élelmézesi terv*, továbbá a irancia vezérkarral közösen megállapított *haditerve*, amely egy Németország ellen viselő *háború* esetére volt megállapítva.

Feltűnő, hogy bár Grimm nem tartozott az orosz vezérkar kötelékébe, mégis módát ejthette ilyen fontos és szigorú őrzött okmányok megszerzésének. Ennek magyarázata az, hogy Grimm legidősb adjutánsa volt Puzsirevszki tábornoknak, aki a palotainspekcióval bízza meg őt. Grimm volt tehát parancsnoka ama palota belsőiségeinek, amelyben a vezérkar okmányait őrizték. S ez az őrizet pontos és szigorú volt, úgy hogy Grimm nem férhetett az okmánytárhoz. Amde Grimm mindjárt hivatábalépése után kiadta az ordonánocoknak azt a rendeletet, hogy valahányszor a tábornoktól okmányokat visznek az irattárba, vagy az irattárból a tábornokhoz, mindannyiszor rapportra menjenek hozzá. Ez alkalommal

mindig elvette tőlük az okmányokat s csak néhány nap múlva adta vissza, amidőn azokat aztán szabályszertelen elhelyezték az okmánytárban. Ez a manőver csak azért sikerülhetett, mert *Puzisreuski* tábornok minden okmányt névaláírással látott ugyan el, de sohasem jegyezte rá a dátumot. A vezérkar irattárát kezelő tiszték tehát nem vehették észre, hogy az összes okiratok mind csak néhány napi késéssel érkeznek az irattárba. S ez a néhány nap elégséges volt Grimmek ahhoz, hogy *Bergströmmé* révén az iratokat átszállítsa az orosz határon, ahol már vártak rá a német vezérkar kiküldöttjei és másolói. *Bergströmmé* nek e manővereiről már részletesen írtunk. A vizsgálót az nehezíti meg, hogy nem tudja, mely okmányok kerültek így a német vezérkar birtokába, nem lévén az okiratok kezezte. Az valcsinai, hogy *Grimm* csak a legfontosabbakat választotta ki, hogy mentül nagyobb összeget csikarhasson ki a németektől.

Csodálatos, hogy *Grimm* nagy költsége nem tűnt fel a vezérkarnak s főnökeinek. *Grimm* bátyja, maga is katonatiszt, többször kérdőre vonta őcsöfét, hogy honnan szerzi e sok pénzt. Az áruló azt válaszolta, hogy egy kis ügyességgel mindig módot talál rá az ember. Ugy látszik, hogy *Grimm* bátyja sejtett valamit az árulásból, mert két héttel őcsöfe elogatása előtt nyugdíjaztatta magát.

A Balkán zavarosa. Hogy még egy nines rend és csend a Balkánon, azt azok a széleskörű intézkedések mutatják, amelyeket egyrészt a porta, másrészt a macedon forradalmi bizottság fogantatott. Ennek a macedon forradalmi bizottságnak százötven kiküldöttje *Seofjában* két napig titkos gyűlést tartott, amelyen a fölött döntöttek, hogy minő új akcióit fogantatásának.

Törökország ezzel szemben először is körlevelet intézett a török nagykövethoz, amelyben körülírja a porta állásfoglalását a macedóniai zavarokkal szemben. De, mint már jeleztük, katonaságot is koncentrált a fenyegetett vidékeken. Így Szalonikiból azt táviratozzák, hogy a szultán parancsából őt pasa érkezett oda, hogy a *Mehmed Hauri* parancsnoksága alatt álló harmadik hadtest felett szemlét tartsanak. *Mehmed Hauri* hadtestének lovassággal való megerősítését kérte, aminek a vezérkar eleget is fog tenni. A került különböző helyiségeibe nagymennyiségű ruházati cikkeket szállítanak az egyes ezredek számára.

Egy szalonikii konzul azt az értesítést kapta, hogy legközelebb *kétszer följegyverkezett bolgár készen* betörni Törökországba. Ugyane forrásból jelentik, hogy *ezzer bolgár már át is tört a török határon* és jelenleg Petrics, Razlog és Sztrumica környékén portyázik. Ezeknek a híreszteléseknek, bár tulzatiak, mégis hitelt adnak. Kétségtelen, hogy a macedonai lakosság nem pártolja a felkelők ügyét.

Az albán törzsfőnökök elbizakodottságukban egyenest diktálni próbálnak a portának. Így, mint egy mai konstantinápolyi távirat jelenti, *Bojetinc* Isza albán törzsfőnök azt követeli, hogy szolgáltsák ki *Zekka* mollának a gyilkosait, akit *Adem Zaim* csendőrszázados fölbujtására öltek meg ennek a híve.

A Balkánon érdekelt hatalmak közül Szerbia és Olaszország tegnap hivatalos kommunikét adott ki a zavarok ügyében. Szerbia bécsi követje kijelentette, hogy föl van hatalmazva azoknak a megcáfolására, hogy szerb csapatok betörték Törökország területére. Az olasz kormány pedig köz-hírré teszi, hogy Olaszország a Balkánon éppen úgy, mint Afrikában, a *status quo* fenntartásához ragaszkodik. Albánia és Tripolisz maradjon meg török fönhatóság alatt, ameddig csak lehetséges. Rómában azt hiszik, hogy a Macedoniában és Ó-Szerbiában történt zavarok már megszüntek.

Konstantinápoly, április 8.

A macedonai és albániai helyzetéről szóló berlini és belgrádi jelentések nagyon tulzatiak. Az albániai és macedonai események éppenséggel nem függnek egymással össze. Amazok helyi természetűek, ezek pedig egyelőre egyáltalán nem fenyegető természetűek. A novibazári eseményekről nem jöttek újabb hírek. Macedoniában eddig csak négy bolgár banda bukkant föl, amelyeket a török csapatok Kasztória, Dsumaballa, Egripalánka és Száriguel mellett szétverték.

Konstantinápoly, április 8.

A drinápolyi váli jelentése szerint négy bolgár rabló Kirkilisza mellett megölt és szétarabolta három mohamedán parasztot és egy gyermeket, aztán Bulgáriába menekültek. A büntetést állítólag azért követték el, hogy kényszerrendszabályokat provokáljanak.

Róma, április 8.

Palumbo tengernagy parancsot kapott, hogy a Gaeta előtt álló hajóraj egy részével induljon el a török vizekre. A tengernagy az olasz király levelét és számos ajándékát viszi a szultánnak.

Szalonik, április 8.

Száráfov Boris, a macedon komité volt elnöke, ügynökökkel ársztotta el Macedoniát, akik a következő rendeletet kézbesítik a jómódu lakosoknak:

Nemzet és Szabadság!

A legelsőbb macedon bizottság nevében megparancsolom önnek, hogy ezen írás fölmutatójának . . . összegzet adjon át szent ügyünk megvalósításának céljaira.

Száráfov Boris.

A dán Antilla-szigetek eladása. A dán *landsting* tegnap titkos ülést tartott, amelyen megvizsgálta a dán Antillák eladására vonatkozó törvényjavaslatot. A *landsting* rendkívül heves vita után 35 szavazattal 28 ellen elvetette a javaslat elvetésére vonatkozó indítványt. A legközelebbi titkos ülés április 14-én lesz.

Az ausztriai helyzet.

Bécs, április 8.

Koerber miniszterelnök ma hosszabban nyilatkozott a cillii szavazás által teremtett helyzetről; de a helyzet még válságosabb lett a miniszterelnök beszéde következtében, amely a német pártokra kinos hatást tett. A békéltető tárgyalásokat folytatják, még pedig a megegyezésnek nem minden reménye nélkül. A német néppárt ragaszkodik ahhoz, hogy a leghevesebb ellenállást fogja kifejteni. A párt követeli, hogy a kormány a legszigorúbban tartózkodjék a szlávostól, minden tekintetben óvja meg a németek nemzetiségi vívmányait, a cillii kérdésben pedig egyezkedésről még hallani sem akar.

A képviselőház holnapi ülésén ismét egy kényes kérdés fog szavazásra kerülni. A budweisi cseh ipariskolának az ügye. A költségvetési bizottságban ugyanis régebben indítványt adott be Kurtz, hogy a kormány Budweisban cseh ipariskolát alapítson. A németek hevesen ellenétek az indítványt. A német pártelnökök gyűlése ma elhatározta, hogy ellenindítványt fog benyújtani, amely felhívja a kormányt, hogy a budweisi kereskedelmi kamara területén néhány városban, de Budweis kivételével, létesítsen cseh ipariskolákat az égeri kereskedelmi kamara területében pedig német ipariskolákat állítson fel.

A katolikus centrum a németek indítványa mellett fog szavazni s így nagyon valószínű, hogy azt el is fogják fogadni.

Bécs, április 8.

A mai ülés elé nagy érdeklődéssel nézett a közönség, de meg a politikusok is. Mindenki attól tartott, hogy a tárgyalások menetét megakasztják a cillii eset miatt elkeseredett németek. A miniszterelnöknek azonfölül több fogós interpellációra kellett válaszolnia. Ezek elsője volt *Fressel* interpellációja egy katonai zenekarnak a pilseni német iskolák tanítványai javára rendezett hangversenyen való közreműködése és a pilseni helyőrség legénységének a német színházban történt alkalmazása miatt. *Berger* interpellációt jelentett be az *Iszák fia* című dráma betöltése miatt. Az interpelláció hangoztatja, hogy a zsidóknak, akik a darab által megbántva érezték magukat, sikerült a nyilvános előadást megakadályozniok. *Lemisch* interpellációt jelentett be az alpesi bányatársaság pénzügyi tervéről.

Koerber miniszterelnök mindjárt az ülés elején foglalkozott velük. *Bianchini* interpellációjára válaszul, konstátálta, hogy Dalmácia új helytartója, aki a közigazgatási tisztviselők legkiválóbbjainak egyike, a horvát nyelvet teljesen bírja és horvát nyelvismeretét még bővíteni fogja. *Horica* interpellációjára a miniszterelnök hiteles információk alapján azt válaszolja, hogy az a hír, mintha a hessen-darmstadti kormány az osztrák *Schulvereinnak* 200.000 márkát szavazott volna meg, teljesen alaptalan és a hivatalos *Darmstädter Zeitungban* is megcáfolták. Az ilyen híreket, amelyeket csakis az agitáció céljai érdekében gyártanak és terjesztenek, különben is nagy fönttartással kell fogadni. *Javoriski* és *Breiter* interpellációjára a miniszterelnök azt válaszolja, hogy nem áll az, mintha lengyel diákokat porosz iskolákból kizárták volna. A porosz kormány oly rendeletet, mely a szláv diákok kiutasítását elrendelné, egyáltalán nem bocsátott ki. Az arról terjesztett hamis híresztelés valószínűleg arra vezetendő vissza, hogy nemrég 24 fiatalembert — többnyire a berlini egyetem hallgatóit — fegyelmi vétségek, nem pedig nemzetiségük miatt, rendőrileg kitiltottak Poroszországból. Ezek között csak öt olyan volt, aki monarchiánkhöz tartozik.

A ház napirendre tér és folytatja a költségvetés tárgyalását az ipari és szakiskolák tételénél báró *D'Elvert* előadó kijelenti, hogy előadói tiszte megtartásából sem személyére, sem pártjára nézve nem szabad politikai magatartásra következtetni, mert ő csak a lojalitás követelményének te-

kinti, hogy a ház további tárgyalásait az előadói tisztról való lemondása által az utolsó órában meg ne akassza.

Brüll azt kívánja, hogy Budweisban állami cseh ipariskolát állítsanak fel és kijelenti, hogy ha a kormány ezt a dolgot továbbra is elhuzná, ebből a csehek levonnák a konzekveniókat.

Sigmund polemizál az előtesszóval és kijelenti, hogy a németek leszavazása után a tetsoheni, troppai és brünni költségvetési tételeknél és a Cillire vonatkozó végzetes szavazás után a *költségvetés német-ellenesként jelentkezik* és hathatós eszközként a német városok elszárvosítására.

Hoffmann-Wellenhof panaszkodik a németek bagatelizálására s a csehek előnybenrészesítése miatt. Pártja most is ellene fog szavazni az állami előirányzatnak és el van tőkéve, hogy a *legelősebb ellen-sében marad*, amíg elégtételt nem kapnak a multért és biztosítékot a jövőre nézve. (Élénk tetszés.)

Koerber miniszterelnök kijelenti, hogy a kormány, melynek egész törekvése a lelkek megnyugtatására irányul és mely ezért kötelességül maga elé szabta a teljes lojalitást a ház összes pártjaival és minden egyes tagjával szemben, valamint mindenkiel szemben a házon kívül is, a kormány, mely a nélkül, hogy megvárná, míg valamely dologban nyilatkozásra kényszerültek, minden komoly, a parlament érintő ügyet diskusszióra bocsát, ez a kormány legkevésbé akarja azt, hogy új ielből bocsátások a ház tanácskozásaira. (Egy hang: Már itt van!) Ezért szükségesnek tartja, hogy már a legelső kínálkozó alkalommal kifejtse németét *Stürgkh* határozati javaslatáról. Olyan bírodalomban, ahol egy 'kancellista tővedése, aki ezer cim expedálás alkalmával cseh címszalagot kap kezébe német helyett, ahol egy egyenlyű tramway-írelrat vagy egy utca neve fordításának elmulasztása elegendő, hogy az összes közigazgatási instanciákat mozgásba hozzák és még interpellációkkal is lépjenek fel, a kormánynak megiehetős gondosan kellett megfontolnia elhatározását, ha mint az állam is az összes higgadt emberek belátására van utalva. A miniszterelnök elismeri, hogy minden kormány bizonyos mértékig befolyást gyakorolhat a parlament szavazására. Hisz éppen ebben van a vezetés; hálaian el is ismeri, hogy e ház pártjai a legtöbb alkalommal hajlanak a kormány kívánásaira és hogy ily módon fegyverszűnet jött létre, mely sok fontos kérdés parlament elintézését tette lehetővé s a népképviselést visszavezette magas missziójához.

A nemzeti kérdéseket erre a munkaidőre mel-lőzték. Ezekkel szemben ez idő szerint minden kormány annyira tehetetlen, hogy ő programjában kijelentette, hogy a nemzeti kérdéseket csak a pártok egyetértése mellett akarja tárgyalás alá és megoldásra vinni. Tekintettel arra a körülményre, hogy sem az egész német, sem az egész szláv párt nem alkotja a ház többségét, azoknak a pártoknak, amelyek a mérleg súlyát lebilentlik, módjukban van szavazatukat a szerint irányítani, hogy melyik párttól nyertek a multban hatalmasabb támogatást és melyiktől várhatnak a jövőben többet vagy kevesebbet. A pártokat az egyoldalú nemzeti szenvedély rideggő teszi minden ellen, ami nem az ő fajuké, ami által a kormány kezét köve vannak. Egyik párt akadályozza a másikat abban, hogy nemzeti érdekeit gyakorlatilag tovább fejlessze. A nemzeti pártok kompromisszumában van az egyetlen kielégítő megoldás. A nemzeti béke alatt a nagy nemzeti frakció kompromisszumát lehet érteni, mely kompromisszum mindegyiknek lehetővé teszi, hogy nemzetéért dolgozzék. Hatalmazzák fel a kormányt ily kompromisszumokra, és akkor olyan szavazások, amilyen a cillii határozati javaslatra vonatkozó, eleve ki lesznek zárva. Fontosabb a szavazás kérdésénél maga a cillii kérdés, mely tisztán kulturális és által élesített ki, hogy a szlovén párhuzamos osztályok Cilliben a nemzetiségi jel alatt jöttek létre. A szlovének eddig nem ürvendhettek birtokuknak, mert a cillii kérdés mindig abb veszedelmmé vált a belső békére nézve. Ezért mindenesetre valamely alakban orvoslást kell keresni, mely a cillii kérdést megfosztja eddigi veszedelmes jellegétől. A kormány komolyan hozzá fog látni a cillii gondok elhárításához és a szlovének sem fognak ez alatt szenvedni. A kormány nem fogja magát félreszorítani politikájának alapvonalaitól és Pientak miniszter sem fog azoktól eltávolodni és a legkevésbé sem akarja ezt a legutóbbi ülésen történt szavazás alkalmával. A kormánytól távol áll a harc. Ha más államoknak megvan a nemzeti egység előnye a soknyelvű Ausztria népei arra vannak utalva, hogy egymással megérjenek, mert csak úgy prosperálhat az állam, mely mindegyiknek védője és bástyája.

A miniszterelnök beszéde ismételtén zajos közbekiáltások szakították félbe.
A legközelebbi ülés holnap lesz.

Bécs, április 8.

Egy kommuniké szerint a német pártvezérek konferenciája elhatározta, hogy támogatni fogják egy cseh állami ipariskola létesítésére vonatkozó javaslatot, hogy azonban az iskola székhelyét semmi szín alatt sem szabad Budweis városát választani. Elhatározta továbbá a konferencia, hogy szállítassék fel a kormány egy állami ipariskolának az égeri kereskedelmi kamarai kerületben való létesítésére.

A centrum elhatározta, hogy a mellett fog szavazni, hogy szállítassék fel a kormány, hogy a budweisi kereskedelmi kamarai kerületnek egy erre alkalmas városban cseh állami ipariskola és az égeri kereskedelmi kamarai kerületben egy német állami ipariskola létesíttessék.

A délafrikai szabadságharc.

— A Budapesti Napló táviratai. —

Hága, április 8.

Krüger környezetéből az hallatszik, hogy a legújabb délafrikai hírek egészen bizonyossá teszik, hogy Kitchener volt az, aki a béketárgyalást megkezdte. A harcoló boerok egyértelműen ragaszkodnak a teljes függetlenség követeléséhez s úgy látszik, hogy az angolok teljesíteni fogják ezt a követelésüket. (?)

London, április 8.

A béketárgyalásokról semmi jelentés sem érkezett. A Times gunyolja azokat az angol lapokat, amelyek amsterdami táviratok alapján azt írták, hogy Angolország minden engedményre hajlandó és mindenáron békét akar.

Berlin, április 8.

Beszélik, hogy pár nappal ezelőtt a francia nagykövet szóba hozta Vilmos császár előtt, hogy jó volna valami barátságos módon a békeügyet előmozdítani. Bülow is ott volt s feszült várakozással leste a császár feleletét. A császár kissé elgondolkozott s azután gyorsan megjegyezte: — Jobb, ha nem elegendünk a dologba, a boerok majd elvégzik azt maguk is.

London, április 8.

Krüger Gáspár, Krüger elnök legidősebb fia, letette Kitchener kezébe a hűség esküt. Kivüle Krüger családjának még huszonegy tagja tette le a hűség esküt.

Brüsszel, április 8.

Az itteni transvaali kérvény részletes híreket kapott azokról a kegyetlenkedésekről, melyeket az angolok Nyugat-Transvaalban a protestáns lelkesekkel elkövetnek. A papiföldök elkobzása, templomok bezárása, egyházi szerek lovalgalása, a papok tetleges bántalmazása mindennapos dolog.

London, április 8.

A hadügyi hivatal közlése az angolok veszteségét a háború kitérő óta. E szerint az angolok halottakban összesen 21,636 embert veszítettek. Ezen kívül huszezer rokkantot visszazárlítottak Angliába.

London, április 8.

A mai lapok örömmel fogadják Krüger fölméltetését és örömeiket fejezik ki, hogy mocsoktalanul bizonyult a legvittebb ellenségek egyikének a híre, akinek bátorsága és ügyessége oly nagy bámulatot kellett.

London, április 8.

Lord Rosebery legidősebb fia, aki nemrég lépett be a gárdaezredbe, e hó 15-ikén Dél-Afrikába megy.

London, április 8.

A lordmayer Chamberlain és Milner kivánságára felhívást adott ki, amelyben 50,000 font gyűjtésére szólít föl, a johannesburgi kifosztott lakosok fölszolgáltatására.

Washington, április 8.

A hatóságok attól félnek, hogy az izgatott lakosság támadást intéz az angol konzulátus ellen, ha a kormány meg nem tiltja a délafrikai löszállítását. A louisianai kormányzó arra kérte a kormányt, hogy tegyen intézkedést a rendezavarás ellen.

Brüsszel, április 8.

A chicagói polgármester meghívta Krüger, hogy állandóan Chicagóban telepedjék le.

— BUDAPESTI NAPLO. Március 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

HIREK.

A latin.

Nagyon lassan, szörnyű sok okoskodás után, de végre is kezdik belátni az emberek azt, hogy annak a funak, aki a negyedik gimnáziumból elmegy pékinasnak vagy fűszeresnek, főlöseleg négy esztendeig latin szavakkal, versekkel és Cornelius Nepossal bolondítani a fejét. Ugyszintén főlöseleg a latin nyelv tudása minden pályán — a végzet és az orvosi tudomány kivételével. No meg a papnak is tudni kell latinul. Bár ne kellene. Ez azonban egy könnyre való téma, annyi sokat lehetne beszélni róla pro is, meg kontra is. Mindenesetre azonban egy gimnáziumi osztály ötven-hatvan tanulója között elenyészően kevés az olyan fiú, akiből vegyész, orvos vagy pap lesz s ennek a kevésségnek a kedvéért igazságtalanság olyan tanulmányról terhelni a többi, aminek soha életében gyakorlati hasznát nem veszi. Az iskolának az élet számára kell fölvenni az embereket, az élet pedig nem azt követeli meg tőlünk, hogy dolgozószobánk párnás kanapéján eredetiben olvassuk a klaszikusokat, hanem hogy minden erőnk egybegyűjtésével — kényeret keressünk. A klaszikusokat olvasgatni: magas élvezet, az iskolának azonban nem az élvezetre kell kinevelni az embert. Aki szomjas a tudásra, az a kevés ember, aki a régi latinság remekeit a maga eredetiségében, a törül metszve akarja megismerni, megtalálja a latin nyelvhez az utat az iskola nélkül is. Mint ahogy a latin iskolában ismertem olyan gimnázistát is, aki eredetiben olvasta Voltairt a pad alatt, míg a tanár Catilínával bajskodott. Pedig az iskolában szó se volt a francia nyelv tanításáról. Aki tudásra vágyik az iskola anyagán fölül is, annak nem áll utjába az iskola tanítási programja. Ilyen nebuló azonban kevés van. A nagy átlag megelégszik azzal, amit az iskola ad s ezzel a nagy átlaggal kell számolni a tanításnak. Ennek kell mindent odaadni, ami szükséges. Illetőleg — középiskolákról lévén szó — mindennek az elemeit. Es semmit olyat, aminek a megtanulása a gyakorlati életben hiábaváló.

A latin-kérdés azonban minálunk csak lassu lépésekkel halad előre azon az uton, aminek a végén nem-létezőv válik. Benne van az a magyar konzervativizmusban, hogy hirtelen fordulatra a reformok dolgában nem képes. Félünk attól, ami egészen új. Azt tartjuk, hogy a jóvaló reformnak is nagy átmenetre van szüksége a mult és a jelen, illetőleg a jövő között, pedig hát a jelentkező szükségnek mindenképpen a multban van a gyökere s az átmenetet nem mi csináljuk meg, hanem a szükségszerűség. Mi is rájöttünk arra, hogy a középiskolai tanulócsapat kilencvenöt százalékát az öt százalék kedvéért görögleg és latinnal kizozni nemcsak hogy főlöseleg, hanem káros — s azért ma is éppen úgy tanítják a görögöt is, meg a latint is, mint akár ötven évvel ezelőtt. A kultuszminiszter rábízta az iskolákra, hogy határozzanak a dologban a maguk autonomiájának keretében s az iskolák közül igen kevés kiküszöbölte a görögöt. A latint azonban nem merik bántani. Az túlságos ugrás lenne. S a tanári szobákban megbeszélnek ugyan, hogy micsoda hiábavalóság az, hetenként hat-hét órát lofolgálni a latin nyelv számára, de ha szól a csengő, a tanár urakkal együtt elindul a maga szárazmalom-hajtó munkájára a latin professzor is. Ilyenformán igazán nagy kérdés az, hogy vajon hány száz esztendő alatt jutunk el odáig, ahová már eljutottak a latin nyelv dolgában például a poroszok.

A porosz hivatalos lap vasárnapi száma tudniillik a kultuszminiszternek és az igazságügyi miniszternek azt a megállapodását közli, hogy a jogiegyetemre való beiratáshoz ezután nem kívánják meg a gimnázium latin nyelvi előtanulmányait. Beiratkozhatik jogásznak az is, aki reáliskolában vagy reálgimnáziumban tett érettségét, vagy aki a gimnáziumban elégtelen osztályzatot kapott a latin nyelvből. Az egyetem aztán gondoskodik arról, hogy aki nem tud latinul, annak német nyelven tegye hozzáférhetővé a római jogforrásokat. Ez azt jelenti, hogy a latin nyelv a legjobb uton van arra felé, hogy teljesen kiszoruljon a középiskolából és a felső iskolák studiumává váljék. Azoknak az iskoláknak az anyagává, amelyeknek a padjain olyan emberek ülnek, akik már pályát választottak maguknak. Poroszországban tudniillik. Nálunk lassabban megy a dolog, pedig hát mi is tisztában vagyunk már azzal, ami miatt erre a nagy lépésre ráhatározta magát a porosz.

(Th.)

Budapest, április 8.

— Személyi hr. Frigyes főherceg ma délután Pozsonyba utazott.

— A király az Arzenálban. Bécsből táviratozza tudósítók, hogy a király ma az Arzenálban megvizsgálta a Thl-éle hidraulikus ágyú modelljét, amelyet már a legközelebbi napokban gyakorlatilag is ki fognak próbálni a Steinfeldben. Valószínű, hogy maga a király is jelen lesz ennél a kísérletnél.

— Elmaradt kihallgatás. Félhivatalosan jelentik, hogy Horánszky Nándor kereskedelmiügyi miniszter pénteken e hónap 11-én a nemzeti ünnepre való tekintettel nem ad kihallgatást.

— A belga királyné betegsége. Biarritzból jelentik, hogy Lipót király Brüsszelbe utazott, mert Henriette királynéről nyugtalanító híreket kapott.

— Amerikai pánszlávok levele. Gróf Apponyi Albert, a képviselőház elnöke a napokban számos aláírással ellátott levelet kapott Amerikában élő magyar alattvalóktól. A levél így hangzik:

Méltóságos

gróf Apponyi Albert

a magyar képviselőház elnökének

Budapestben, Magyarország.

Elnök ur!

Veszélyes Ferenc ur országos képviselőház tagjának folyó évi február 23-án a képviselőház nyilvános ülésében mondott beszéde alkalmával az országgyűlési képviselő urak odanyilatkoztak, hogy a mi től egyházaink, iskolánk, igen számos egyesületeink és újságaink Amerikában Oroszország pénzével vannak segélyezve. Az igazság és történelmi igazság érdekében ezennel hiteselem becsületesavunkra kinyilatkoztatjuk, hogy soha és sehol, sem közvetlenül, sem közvetve sem nem kértünk, sem nem kaptunk, sem nem szükségünk bármilyen pénzt vagy egyéb segélyt Oroszországtól, vagy bárki mástól, hogy Oroszországgal szembeállítsuk az összes Amerikában élő honfitársak érdekében megindított s amelyről a napokban adunk hírt.

Reméljük, hogy a képviselőház elnöke ki fogja tanítani a Magyarországból Amerikába szakadt tótokat, hogy mely ország az, ahová a szeretetnek kellene őket fűznie. Ez a levél is bizonyítja különben, hogy milyen nagy szükség van arra az akcióra, melyet a kormány az Amerikában élő honfitársak érdekében megindított s amelyről a napokban adunk hírt.

— Elhunyt osztályfőnök. Zágrábról jelentik, hogy báró Zsivkovic János, aki Masurancs és Pejacsevich bánok alatt osztályfőnök volt, az éjszaka meghalt.

— Az áprilisi nemzeti ünnep. A székesfőváros középiskoláiban az 1848-iki törvény szentesítésének évfordulóján, április 11-én, pénteken ünnepélyeket tartanak. A lerencvárosi felső kereskedelmi iskolában Fülöp Károly igazgató és dr. Vadas József tanár, a IX. kerületi polgári iskolában pedig Gyökér Endre és Halász Gyula tanárok mondják az ünnepi beszédeket. Az előadások az összes iskolákban szünetelnek.

— A sah európai útja. Említettük, hogy Muzaffer-Eddin perza sah az idén ellátogat Európába. Pétervárról jelentik, hogy a tífizsi Kavkaz című félhivatalos lap a sah utazására vonatkozólag a következőket írja: Perzsia nagyvezére: Etabeki-Aasem kán közölte a tífizsi perza főkonzulnal, Nasimül Müllikkel a sah második európai utazásának teljes utitervét. A sah utazásának célja, az említett hivatalos értesülés szerint, contrexevillei-fürdő használatára és Európa azon uralkodóinak meglátogatására, akiket Irán urának első utazásakor nem volt alkalm meglátogatni. A sah Tiszvárról április 7-én indul el Rest és Enzelbe. Az orosz birodalom területére május 5-én lép át és Lenkorában pihenő t. További útja lép: Baku, Volociszki, Krakkó, Bécs (art. Közvetlen nélkül), Vence, Róma, Florenz, Milanó, Bazel, Frank-

TÖRVÉNYSZEK.

§§ A névjegy. Fialat ügyvéd állott ma a járásbíró előtt. A társadalmi kényszer terelte oda, amiből könnyen sejtethető, hogy párviadalról van szó.

De ehhez a vádhoz igen különös módon jutott. Jó minapában ugyanis mint afféle telivér demokrata a villamoson utazott átszálló jeggyel.

— Kit ért ön ostobának, számárnak? — Kérdette a fiatal ügyvéd.

— Hát kit értenék? — hangzott a naiv válasz.

— Hol lakik ön, s mi a neve?

— Mi köze abhoz önnek?

— Nagyon érdekelne meg tudni.

— Nagyon érdekelné? Az más. Itt a névjegyem.

Tessék.

A fiatal ügyvéd átvette a névjegyet, s még aznap elküldött két zordon tekintetű urat a névjegy tulajdonosának lakására.

A zordon urak igen barátságosan fogadtatásban részesültek.

— Micsoda? Párba? Ábból nem esznek. A nagyapám sem párbajozott. Beszorítja az ujjamat s most a fülemet akarja levágni! Ilyen üzleteket én nem csinállok. Ajánlom engemet.

— De mi elégtételt óhajunk, — mondották a segédek.

— Azt adok, csak várjanak.

Azzal ment az ügyészséghez és feljelentette a fiatal ügyvédet párviadalra való kihívásért. Az ügyet, mint említettük, ma tárgyalta a járásbíró.

— Hát miért is adta át ön a névjegyét?

— Miért? Mert számár vagyok.

— Ez nem ok.

— De igen, tekintetes járásbíró ur. Nekem ugyanis bicikli-bizományi üzletem van és én azt hittem, hogy ez az az biciklit akar vásárolni, hát odaadtam az adresszemet...

A járásbíró felmentette a fiatal ügyvédet, mert segédei egyelőre nem fegyveres elégtételt kértek.

— Meg van elégedve az ítélettel? — kérdezte a járásbíró.

— Igen, de csak azért, mert tudom, hogy a bíró ur biciklizik.

§§ A budafoki orvosok. A pestvidéki törvényszék nemrég Berrár Gyula és Tawó Ferenc budafoki orvosokat gondatlanságból okozott emberölés vétségéért egyenkint 500 korona pénzbüntetésre és 2600 korona kártérítésre ítélte, mert orvosi kezelésük közben olyan mulasztást követtek el, hogy egy kárján megszuant ember belehalt. A felek felebbezése folytán felkerült az ügy a kir. ítélőtáblára, ahol Herics Tóth János elnöke és Ráth bíró előadása alapján ma tárgyalják. A tábla megsemmisítette az első bíróság ítéletét s helyt adva az ügyész semmisségi panaszának, az ügyet az esküdtszék elé utalta. Így tehát ebben az ügyben még a nyár folyamán a pestvidéki esküdtbírák fognak ítélkezni.

§§ Oláh ígatás. A kolozsvári esküdtbírósg ma tárgyalta Novakovicou György, a kolozsvári egyetemről kitiltott joghallgató ügyét, ki 1899-ben lázító cikket írt a Tribuna-ban a Janku-émlékgyűjtés ügyében. Vádolt elismeri, hogy a cikket ő írta. Védni akarta a Janku-émléket, melyet Lázár ügyész a gyulafehérvári főtárgyaláson megsértett és nem akart a kormány ellen izgatni. Cispékek ügyész ígatás miatt kérte elítélését. Az esküdtek nemvetkesnek mondták, mire a törvényszék felmentette a vádlottat.

§§ A hitelezők panaszsa. Langfelder Bélának szatcsói-üzlete volt a Révay-utca 12. számú házban. Az üzlet ugyan rosszul ment, de azért Langfelder derűre-borúra rendezte az árakat. Mikor a hitelezők pénzüket követelték, 50%-os egyezséget ajánlott nekik, ezek azonban nem fogadták ezt el. Erre természetesen perelni kezdték. Langfelder, hogy megmeneküljön a zaklatásoktól, előbbi társának Szogyi Gusztávnak adta át az üzletet. A hitelezők utolsó kísérletként csődöt kértek elenne, de ez sem használt, mert Langfelder a vagyontalansági esküt letele. A kijátszott hitelezők csak azért jelentették fel Langfeldert, akit a törvényszék vád alá is helyezett. Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntető-törvényszék. Oláh bíró elnöke alatt. A tárgyaláson a vádlott tagadásával szemben — mely szerint őt károsítási szándék nem vezette hitelezőivel szemben, nem lehetett Langfelder büntetését beigazolni, s így a törvényszék felmentő ítéletet hozott. Az ítélet ellen a vádat képviselő dr. Polgár alügyész felebbezést jelentett be.

§§ Véres kártyázás. A múlt év december 5-én este több iparossegéd kártyázott a Czeidler Ottó-féle kocsmában. A kártyázókba belekötött egy másik asztalnál mulató kocsmai vendég, Ladosszky János iparossegéd. A szóváltásból már csaknem tetteslegességre került a sor Ladosszky és Schmidt Ferenc, a kártyázó társaság egyik tagja között, de a vendégek közbelépésére mindketten lecsillapultak. Kevés idő múlva váratlanul egy pohár erőspöröglet zavarta meg a kártyázást. Ladosszky dobta a poharat ellenfele, Schmidt Ferenc leébe, még pedig oly szerencsétlenül, hogy a szertehulló üvegserepek ennek szemébe kerültek. — Schmidt nyomban beszállították a kórházba, ahol nyomban el kellett orvosi műtét után távoítani egyik szemét. Támadóát Ladosszky Jánost ma vonta felelősségre a büntető-törvényszék Szabó bíró elnöke alatt súlyos testi sértés vétségéért. A vádlott beismerte tettét, védelmére csak azt hozta fel, hogy annyira részeg volt, hogy azt sem tudta mit csinál. Ezzel szemben azonban úgy a sértett, mint a kártyázó társaság többi tagjai tanuvalomásaikban azt állították, hogy a vádlott korántsem volt annyira részeg, hogy ne tudta volna mit csinál. A törvényszék dr. Balász alügyész vád és dr. Schulhof Géza védelme után a vádlottat 3 havi gőzházra ítélte súlyos testi sértés vétségéért. Az ítéletben az ügyész megnyugodott, elítélt és védője felebbeztek.

Nyiltér.

Salvator Lithion-forrás. A Szinye-Lipóczi Lithion-forrás. Kínáló sikerrel használtatik. vese-, húgyhólyag-, húgydara- és közhévígbántalmak ellen, vizelet nehézségükül, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál. Húgyhajtó hatású! Kapható ártalmatlan készítményben...

35% végeladás. Uj Demokratá Ötönnyök 10 korona. Kapható ártalmatlan készítményben...

Guber Forrás. Vasas viz. Kapható az összes ásványvíz-üzletben, gyógyszertár és drogeriákban.

Császár-fürdő. Budapest. Először kénes hővizű gyógyfürdő, páralan gőzfürdővel, legmodernebb iszapfürdővel, pompás ásványvízszertárakkal, kád- és kádfürdővel, 200 kényelmes lakosztállyal. A legszélesebb kezelési Prospektus ingyen és bérmentve.

THE MUTUAL. A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társasága. Tiszán a kölcsönösség elvén alapszik. Utánlétési kötelezettség nélkül. Résztvényesek nincsenek. Összes vagyon 1901. december 31-én 1,828,181,200-36 frank. Biztosítási állomány 1901. december 31-én 6,443,021,249-27 frank. Magyarországi vezérigazgatóság: Budapest, IV., Károly-kört 26.

(Az e rovat alatt közlöttékek nem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

VIDÉK.

— (Debreczen város törvényhatósági bizottsága) ma tartotta meg márciusról emaradt közgyűlést Puky Gyula főispán elnöke alatt. Tárgyalás alá került a város 300.000 korona folyószámla-hitele, amely lejárva, a tanács egy évre való meghosszabbítását kéri. Szántó Samu indítványozta, hogy ocsóbb kamat mellett szerezzen a város folyószámla-hitelt, mert most a helybeli pénzintézeteknél 6-6 1/2% kamatot fizetnek, holott példa van rá, hogy ióvárosi pénzintézet négyes kamatra nyit folyószámla-hitelt,

A közgyűlés Szántó indítványát elfogadta és ebben az értelemben egy évre meghosszabbította a folyószámla-hitelt. A tanács ama javaslatát, hogy a nagyközség elszámolása rendkívüli közgyűlés e ó terjesztessék, a közgyűlés elfogadta. A rendkívüli közgyűlést e hó végén tartják meg. Élénk vitát kellett a város szavazótestének zárszámadása. Dr. Freund Jenő élesen kritizálta Fapp Lászlónak, a szeszüzlet kezelőjének működését és tiltakozott a szerződésben kikötött 5% kiadatlása iránt. Szabó Kálmán erkölcsi szempontból helytelenítette, hogy a város szeszüzletet kezel, amivel konkurál a szegény adófizető polgárokkal, 20.000 korona évi haszon miatt — ugyanmond — nem érdemes a városnak szeszüzletet kezeltenni, ez ellenkezik a város méltóságával. Indítványozza, hogy szüntesse be a város a szeszkereskedést. Az indítványt a legközelebbi közgyűlés határoz, egyelőre elbírá és végeit kiadta a tanácsnak. A közgyűlést holnap folytatják.

TÁVIRATOK.

Bécs, április 8. A király ma magánkihallgatáson fogadta Frigyes főherceget.

Berlin, április 8. Kuyper miniszterelnök visszatuzott Hollandiába.

Veleno, április 8. Gróf Bülow birodalmi kancellár délután visszautazott Berlinbe. Testvére, Bülow Alfréd elkísérte Bozeai.

Walderssee üdülése.

Hannover, április 8. Ferenc József császár és király gróf Waldersseehez a következő táviratot intézte: „Oromtól megindultan jutatom Önhez 70-ik születésnapja alkalmából, amelyet Ön tettereinek teljében és teljes egészségben ünnepel, szívvelyes és őszinte jókívánságaimat. Tartsa meg önt a Mindensható még sokáig császára és hazája számára. Az ön Ferenc Józse.e.”

A pápa és a horvátok.

Zágráb, április 8. A zágrábi lapok szerint a pápa Stáler érsek tiltakozására azt válaszolta, hogy nyolc teljes hónapon keresztül temérdek kellemetlenséget és keserűséget kellett túrnie a San Giralomo intézetért. Ezeketől a kellemetlenségektől nem tudott másképp megszabadulni, mint hogy az intézetnek visszaadta régi nevét. Az érseknek arra a megjegyzésére, hogy e miatt esetleg sok horvát fogja elhagyni régi hitét azt válaszolta a pápa, hogy ezt az okatlan lépést nagyon sajnálja, az hiszi azonban, hogy ez olyan jó és hű katolikusokra, aminők a horvátok, nagyon szomorú jel volna. Ha ilyen dolog miatt elhagynák hitüket, csak az bizonyítanak be evvel, hogy hitük gyöngye és illületes. Ez pedig nagyon szomorú dolog volna. Azután erős hangon azt mondta a pápa: Anyyniszor megmutattam, hogy a horvát népet mennyire szeretem és mennyire viselem gondját. Bizonyítékait is adtam ennek a szeretetnek és most is egész szívvel áldom meg ezt a népet. Azért azt hiszem, hogy nem volna okos dolog, ha megnehezítené helyzetemet a helyett, hogy megszabadítana azoktól a kellemetlenségektől, amelyeket nyolc hónapon keresztül túrnóm kellett ezért az intézetért. Elhatároztam hogy többé semmit sem változtat meg. Marad, on meg a régi név, hiszen ez ugy sem változtat semmit a dolgon.

Hajórajunk idegenben.

Bécs, április 8. A király melehangu táviratot küldött az olasz királynak, amelyben köszönetet mond neki azért, hogy Ripper ellentengernagyot és a kísérteben lévő tengerésztesteteket oly kitüntetően fogadta.

Róma, április 8. Ripper ellentengernagy és a cs. és kir. hajóraj tisztjei ma délután Nápolyba utaztak. Báró Pasetti osztrák-magyar nagykövet holnap Nápolyba utazik a hajóraj látogatására.

A svájci vámtarifa.

Bern, április 8. A vámtarifa-törvény tárgyalásánál a nemzeti tanács 76 szavazattal 19 ellenében elvetett egy indítványt, melylyel a szövetségi gyűlés felhatalmaztatik, hogy a kereskedelmi szerződések megkötése után vagy ha azoknak megkötése lehetetlennek bizonyulna, a referendum kizárásával önálló taritást állapítson meg alacsony tételekkel.

Angol vám-tervek.

London, április 8. Befejezett dolog, hogy a költségvetési expozé során a kormány előterjesztést fog tenni a cukor vámjának felemelése és az építési fának behozatali váma tárgyában. A vámtarifa megtagadja az ujonnan érkezett, vagy az elvámoltási raktárakban lévő cukor és szállítmányoknak kiszolgáltatását és reverzálist követel arra nézve, hogy a címzetek meg fogják fizetni utólagosan a vámot, amelyet a pénzügyi év kezdetétől, április 1-től visszaható erővel vetnek ki.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

* Szerda, 1902. április hó 9-én.

Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. április hó 9-én.

A vasgyáros.

Színzmű 4 felvonásban. Irta Ohmet György. Fordította Fáy J. Béla.

Személyek:

Beaulieué	Lendvayné Sophie, neje	Nagy I.
Plaire, leány	Török	Mihály
Octave fia	Dezso	Ligeti J.
Crigny herceg	Császár	Ujházi
Biéfont báró	Hetyényi	Maróthy

Közdte 7 1/2 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. április hó 9-én.

Fifin.

Operett 3 felvonásban. Irta és zenéjét szerzelte dr. Schwimmer Aurél.

Személyek:

Pitkins	Sziklai	Hopkins	Mátrai
Mary	Lányi	A felesége	Sziklainé
Harry	Ráthonyi	A leánya	Mezei
Turtle Sam	Szilágyi	Kitty	Tomsányi
Michiel	Palásthy	Brown	Delli
Fiin	Fedák	Betty	Almásy

Közdte 7 1/2 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. április hó 9-én.

Először:

A láda titka.

Böhözat 3 felvonásban. Irta Tristan Bernard. Fordította Fáy J. Béla.

Személyek:

Charles Godelle	Hegedüs	Lormoy	Kazaliczky
Jeanne	Varsányi	Blaise	Tapolczai
Berthilde	Pécsi Pi	Rosalie	Hegedüsé
Hippolyte	Góth	Eugène	Gyöző
Flappeau	Szerémy	Félicie	Fábián
Borier	Balassa	Mathieu	Vendrei

Közdte 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. április hó 9-én.

Lili.

Énekes színmű 3 felvonásban. Írták: Hennequin és Milhaud. Fordították Fáy J. Béla és Evva Lajos. Zenéjét szerzelte Hervé.

Személyek:

Plinchard	Szirmai	Bouzincourt	Szabó
Batelóra	Szerdahelyi	Bouzincouriné	Siposné
Hypothese	Kovács	Amélie	Bárdy
Bompan	Horvát	Antonine	Bárdy
René	Raskó	Victorine	Vidorné

Közdte 7 1/2 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. április hó 9-én.

NIOBE.

Böhözat 3 felvonásban. Írták Harry Paulton és E. A. Paulton. Fordította: Szomaházy István, közdte 7 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. április hó 9-én.

A sport.

Közdte 7 1/2 órakor.

FOVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

Minden este:

Luna asszony

Léneke Pál nagy vig operettje

Milla Barry, Mariot,

Baumann főléptével

TARKA SZINPAD

külső műsorral.

Chassino

és a nagy áprilisi műsor.

A télkeriben reggel 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenyez.

Gáz-izzófény 3 k.

Spiritus-izzófény 6 k.

Petroleum-izzófény 10 k.

Acetylen-izzófény 3 k.

Vidéken képviselők kerestetnek

Részletes árjegyzék ingyen.

Altalános Világítási Vállalat

Gondos és Márer

Budapest, V. Váci-körút 54. sz.

Dr. RENNER

VIZGYÓGYINTÉZETE

— bejáró betegek számára. —

Budapest, VII., Valero-utca 4. (Telefon 555.)

Az intézetben gyógykezelés alá vétetnek különféle ideg- és gerincbajok, álmatlanság, szédülés, ideges gyengeségi állapotok, a gyomor és belek renyhesége, ideges szívbántalmak stb. — Alkalmasságban levő gyógykezelők: A tudományos vizsgyeltatómód összes eljárásain kívül, szénsavas fürdők (maubelmi eljárás, szívbarosok számára), fény-fürdők (elhízásnál és csúszos bántalmaknál), az elektroizálás minden faja (galvanizáció, faradizáció, franklinizáció), masszázsa (corvoial vagy vibrációs alakban, vagy elektro-masszázs) stb.

Árak mérsékeltek. Prospektus kívánatra.

A fiumei

KÁVÉBEHOZATALI TÁRSASÁG, FIUMÉBŐL

(Tulajdonos: VIRÁG JENŐ)

postafiók 77.

elvámolva és bérmentve, utánvéttel vagy a pénz előzetes beküldése után küld

5 kg. Cuba-kávét	K. 16.50
5 „ Ceylon „	„ 16.50
5 „ Moeca „	„ 16.50
5 „ New-Cuba „	„ 15.—
5 „ Manilla „	„ 13.50

Híressé vált, remek

kávékeverék:

2 kg. Socrabaja	nem létezik!
1 1/2 „ Modjokerto	
1 1/2 „ Brabatos	
5 kg. — 19 kor. 16 flil.	

A kávéhoz csomagolható:

1/4 kg. Imperial-tea 3 kor. 20 flil.

Árlap ingyen.

Pályázati hirdetés.

Propper Sándor cég, Bécsben, ajánlat utján, adja el az 1902., 1903. és 1904. évben az Arvamegyében levő közbirtokossági és saját erdeiben használatra alkalmas fenyő-, jegenye- és bükkfa-területeket és a hozzá tartozó fűrésztelpeket egyúttal bérbeadja, valamint a cserzéshez alkalmas gépeket és felszereléseket.

Használatba adnak:	
1. A nagyfalu határban	110.9 kat. hold
2. A podbieli határban	150.3 „ „
3. A vittanovai határban	199.1 „ „
4. A polhorai határban	208.2 „ „
5. „	178.7 „ „
6. A zakamei határban	43.0 „ „
7. A mutnai határban	203.1 „ „
8. A nagyfalu, ágyvár-, aljai, mutnai, vittanovai, podbieli, polhorai, és saját határban	553.36 kat. h.
esetleg:	2018.66 kat. h.
8. a) a várraljai határban	195.3 „ „
9. a nagyfalu, mutnai, vittanovai, podbieli, polhorai, és saját határban	358.06 „ „

Ajánlkozók ajánlataikat szívesen fogadjuk Bécsben, vagy az ügyvezetésnél Turdosban megtekinthető, ismerik és magukat annak alávetik. f. évi május hó 5-ig az ajánlat közp. irodának küldjék be. Egy ajánlat több határra is kiterjedhet.

Central-Bureau, Alexander von Popper. Wien, IX.3. Universitätsstrasse 10.

A pénzvisszonyokra való tekintettel elhatároztuk, hogy sorsjegyekre és értékpapírokra az első 3 hónapra kamatmentes előleget adunk minden mátol fogva jelentkező új ügyfélnek. Helyben vagy vidéken bármelyik intézetnél elzálogosított sorsjegyeket kiváltunk és azokra nagyobb és olcsóbb — az első 3 hónapra ingyenes kölcsönt adunk, mely kisebb részletekben fizethető vissza. Kérjük a zálogjegy beküldését. Felvilágosítással ingyen és készséggel szolgálunk a

Hecht Bankház
Budapest, Ferenciekter 6.
és Erzsébet-körút 82.
Titoktartást biztosítunk

21. SZ. **NAGY** 21. SZ.

Árleszállítás!

Hogy versenyképességünket bővítsük, közhírré tesszük, hogy a magyar ruganyárda

CONTINENTAL GYÁR
Kézintézményből

COMPAGNIE PNEUMATIK
burkolatot 3 frt 50 krért és tömítőt 2 forintért

DANUBIUS PNEUMATIK
burkolatot 3 frt 25 krért és tömítőt 1 frt 75 krért szállítunk. Azonkívül mályuk az összes kerékpáralkatrészek

MESES OLCSO ARBAN
kaphatók. Tessék saját érdekében nagy képes árjegyzéket kérni.

Beifeld Gábor és Tsa
21. SZ. Budapest, József-körút 21. 21. SZ.

Ne vegyen senki hangszerét meg

REMÉNYI MIHÁLY
műhangszerész legújabb képes árjegyzékét és nem olcsót, melyet ingyen és bérmentve küld Budapestről Király-utca 44/d.

RÖPTÉBEN A VILÁG KÖRÜL.

Diszes kiállítású, értékes ajándékmű. Együttel a szöveg a hasznossal.

Készítendő remek képpen bemutatja a világ szépségét.

A képek magyarázó szöveget írta:

TIMAR SZAMISZLÓ.
Ára díszlombkötésben 20 korona.

Megrendelhető a **LAMPEL R.-féle** (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udv. könyvkereskedésben Budapest, Andrásy-út 21.

ÉN Z T

SORSJEGYEKRE és ÉRTÉKPAPÍROKRA (visszafizethető teljes szerinti kisebb részletekben is) bármely összegért igen olcsón ad

Köváry Armin
bank- és váltó-üzletvezető, lakása: Erzsébet-körút 14. k. Ferenciek-ter 9. Graf Csizky-palota.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszinház	Magyar színház	Várszínház
Csütörtök	A Denevér	A szerencse	A láda tika	Teréz kapitány	Fifine	Parasztzivek Az én szabóm Szép Galathea
Péntek	Hunyady László	Pogány Gábor	A láda tika	Katalin	Fifine	Kékszakállú herceg
Szombat	A nürnbergi mester dalnokok	Kain	A láda tika	A rozsályi malom	Fifine	Kékszakállú herceg
d. u. Vasárnap este	—	Troilus és Kresszida	Kuruc Feja David	Az új földesur	Fifine	Lili A gyimosi vad-virág
	Álarcos bál	A bor	A láda tika	A rozsályi malom	Fifine	

Férfiak ingyen kapnak

egy legújabb találmányú gyógyszerert, melyly az elgyengült erőt visszanyerheti. Mindenki, aki eziránt ir, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas könyvvel postán, jól becsomagolva. Ez egy csodálatos csodagyógyszer, mely már ezreket mentett meg...

1000 és 1000 ember!! Hatall és órag, kézzel vízesanyert erólet és órzésné...

Török József gyógyszerterében Király-utca 12. sz. és Andrássy-ut 26. szám.

Butor csak jó minőségű. Hálózatra, keresde, szőnyegdivány, asztal, szék, irással, könyvespolcra...

Általános érdekű művek. Könyvtárány gyarmek részére. Irta: Bécsi József. Köve 1.00 kor.

Neustein Fulop Eukrozoit hashajtó labdacsaik. (NEUSTEIN-féle ERZSEBET labdacsaok).

SZÉKSZORULÁS a legtöbb betegség forrása ellen. Kizárólag külsők végeit meg gyermekre is szivesen alkalm. Egy 15 pillült tartalmazó doboz 30 fill.

Benson-tapasz a leghatasosabb szer. Köszvény, csusz, derékfájás, csipőfájás, hátbaj, mellibaj, köhögés, minden meghűlés ellen.

Élőkerítés. Gleditschia esemetek és magvak. Óriás tövis, igen gyorsan fejlődő sőtényvővény. Ez az egyedüli, melyből ői örökös kerítés nevelhető pár év alatt...

The Gresham életbiztosító-társaság Londonban Magyarországi fiók: Budapest, V., Ferenc József-ter 5-6. a társaság házában.

Legújabb házi tanácsadó, öngyógyít. Irta Kassay A. 2 kor. Kőve 2.00 kor. Legújabb házi tanácsadó, öngyógyít. Irta Kassay A. 2 kor. Kőve 2.00 kor.

Centrifugális dob. című 1899. március 18-ól kelt magy. szabadalmára vevők vagy engedményesek kerestetnek.

MAGYAR BAZÁR Szerkesztik: S. Mentaller Elma, nagylányai Lóngai Sándorné. tartalma élénk, érdekes és változatos. Elvezetes, szórakoztató olvasmányok mellett figyelemmel kíséri a nagyvilági életet, az irodalom, művészet, jótékonyági ügyek és a leánynevelés legérdekesebb mozzanatait...

